

Zmocněné osoby

1. Objednatel zmocňuje následující osoby k jednání:
 - a) zástupce objednatele ve věcech smluvních: Ing. Tomáš Mach, Ph.D.
 - b) zástupce objednatele ve věcech technických a plnění:
2. Zhotovitel zmocňuje následující osoby k jednání:
 - a) zástupce zhotovitele ve věcech smluvních: Ing. Petr Sukdolák
tel.:
 - b) zástupce zhotovitele ve věcech technických a plnění: Ing Petr Sukdolák
 - c) vedoucí projektant: Ing. Petr Sukdolák, číslo autorizace 0007333, tel.: 608 362 361, e-mail: sukdolak@ateliersukdolak.cz. Tato osoba musí být oprávněna k výkonu odborných činností ve výstavbě (autorizace) ve smyslu zákona č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, v účinném znění, a to v oboru **pozemní stavby**.
3. Zhotovitel je oprávněn změnit osobu uvedenou v čl. 1 odst. 2 písm. c) pouze ve výjimečných případech. Důvody pro změnu výše uvedené osoby je zhotovitel povinen doložit spolu s oznámením této změny. Objednatel na základě oznámení zhotovitele a za předpokladu, že jsou splněny všechny podmínky a doloženy všechny kvalifikační doklady, vydá souhlas se změnou této osoby.
4. Za výjimečný případ ve smyslu odst. 3 se považuje:
 - a) významná změna zdravotního stavu, smrt;
 - b) ukončení pracovního poměru, nebo obdobného vztahu;
 - c) ukončení poddodavatelského vztahu.
5. Za výjimečný případ ve smyslu odst. 3 se nepovažují kapacitní důvody, které mohl zhotovitel předvídat již v době podání nabídky.
6. V případě změny je zhotovitel povinen prokázat, že nahrazující osoby splňují kvalifikaci minimálně v rozsahu, ve kterém ji splňovala osoba nahrazovaná. K nahrazující osobě zhotovitel vždy doloží následující doklady:
 - a) doklady k prokázání kvalifikace v rozsahu, v jakém byla kvalifikace prokázána prostřednictvím nahrazované osoby;
 - b) čestné prohlášení o pracovním poměru, nebo obdobném vztahu ke zhotoviteli v případě, že je nahrazující osoba zaměstnancem zhotovitele;
 - c) doklady k prokázání splnění základní kvalifikace dle Zadávací dokumentace (obdobně dle § 83 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů) v případě, že nahrazující osoba není zaměstnancem zhotovitele;
 - d) doklady, ze kterých bude vyplývat, že by nabídka zhotovitele podaná v zadávacím řízení veřejné zakázky měla stejné pořadí po provedeném hodnocení jako původní nabídka zhotovitele i v případě, že by předmětem hodnocení byla kvalifikace nahrazující osoby.
7. Objednatel může vydat souhlas ve smyslu odst. 3 i v jiných než výjimečných případech dle odst. 4, a

to pouze za předpokladu, že budou doloženy všechny doklady dle odst. 6.

Článek 2

Podklady pro uzavření smlouvy

1. Základním podkladem pro uzavření této smlouvy je nabídka zhotovitele podaná dne 29.08.2023 v rámci zadávacího řízení uvedené veřejné zakázky.
2. Předmět díla (plnění) je mimo jiné vymezen následující dokumentací, které byly přílohou zadávací dokumentace v rámci veřejné zakázky či se na ně Zadávací dokumentace odkazovala:
 - a) Architektonická studie zpracovaná společností K PROJEKT Kročil s.r.o., se sídlem: ,
 - b) Energetický posudek zpracovaný ;
 - c) Dokumentace demolice, zpracovaná společností A6 atelier, se sídlem:
 - d) Zásady cirkulární ekonomiky při projektování budov;
Metodický návod MŽP pro řízení vzniku stavebních a demoličních odpadů a pro nakládání s nimi
 - e) Vybraná vysvětlení zadávací dokumentace vzešlá v průběhu zadávacího řízení.
3. Podpisem smlouvy zhotovitel stvrzuje, že mu byla tato dokumentace objednatelem před uzavřením smlouvy v plném rozsahu předána.
4. Zhotovitel prohlašuje, že všechny technické a smluvní podmínky byly před podpisem smlouvy na základě jeho žádosti o vysvětlení zadávací dokumentace v rámci veřejné zakázky, na základě jejíhož výsledku je uzavřena tato smlouva, zahrnutý do jeho nabídky.
5. Zhotovitel dále prohlašuje, že realizaci předmětu smlouvy provede v souladu se zadávací dokumentací veřejné zakázky včetně všech jejích vysvětlení či změn a doplnění provedených objednatelem.
6. Zhotovitel upozorní objednatele bez zbytečného odkladu na zjištěné zjevné vady a nedostatky podkladů pro uzavření smlouvy. Případný soupis zjištěných vad a nedostatků předané dokumentace včetně návrhů na jejich odstranění zhotovitel předá objednateli bez zbytečného odkladu po provedení kontroly.
7. Zhotovitel prohlašuje, že je způsobilý k řádnému a včasnému provedení díla dle této smlouvy, že disponuje takovými kapacitami a odbornými znalostmi, které jsou třeba k řádnému zhotovení díla. Pokud některé práce na sjednaném díle zajistí prostřednictvím třetích osob, odpovídá za kvalitu prací a dodávky, jako by dílo prováděl sám.
8. Zhotovitel prohlašuje, že není předlužen a není mu známo, že by bylo vůči němu zahájeno insolvenční řízení. Dále prohlašuje, že vůči němu není v právní moci žádné soudní rozhodnutí, či rozhodnutí správního, daňového či jiného orgánu na plnění, které by mohlo být důvodem soudní exekuce na majetek zhotovitele a že takové řízení nebylo vůči němu zahájeno.

Článek 3

Předmět smlouvy

1. Předmětem smlouvy je závazek zhotovitele svým jménem na svůj náklad a odpovědnost ve sjednaných termínech zhotovit a dokončit dílo dále specifikované a prosté vad a nedodělků je předat objednateli sjednaným způsobem.
2. Objednatel se zavazuje řádně zhotovené dílo převzít a zaplatit za něj sjednanou cenu ve výši a za podmínek dále stanovených.
3. Předmět smlouvy bude realizován v souladu s požadavky objednatele, dle této smlouvy a jejích příloh, v souladu se zadávacími podmínkami příslušné veřejné zakázky, s platnými právními předpisy a příslušným územním plánem a případně dalšími podklady poskytnutými zhotoviteli objednatelem. Objednatel si vyhrazuje právo upravit závěry vyplývající z předaných podkladů v závislosti na svých požadavcích.

4. Projektové dokumentace budou dále zpracovány v souladu se Zásadami cirkulární ekonomiky při projektování budov, které vydala v roce 2020 Evropská komise. Zpracovatel dokumentace bude navrhopvat řešení také z hlediska zvažování nákladů a přínosů budovy, zvažování různých variant řešení projektu s ohledem na dopady a přínosy zejména pro životní prostředí a sociální oblast, nebo návrhu k použití materiálů, jež jsou snadno recyklovatelné.
5. Zhotovitel navrhne řešení, které bude energeticky úsporné a environmentálně šetrné, zejména bude při zpracování dokumentace řešit možnost zpětného využití dešťových vod pro provoz objektu nad rámec požadavku § 5 odst. 3 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
6. Objednatel preferuje technická řešení, která napomáhají udržitelnému hospodaření s vodou (např. zachytávání srážkové vody na zalévání zahrady, akumulace srážkové vody pro splachování WC a zálivku, využívání přečištěné odpadní vody jako vody užitkové, zakládání tzv. zelených střech, výstavba retenčních nádrží, jezírek apod.). Zhotovitel posoudí vhodnost takových řešení s ohledem na typ stavby a její využití.

Článek 4

Předmět plnění a podmínky pro jeho zpracování

1. Předmětem plnění (dále také „*předmět díla*“) dle této smlouvy je vypracování projektové dokumentace (dále jen také „*PD*“) v dále specifikovaném rozsahu, kde výsledným stupněm bude projektová dokumentace pro provádění stavby (dále též jen „*DPS*“), dále výkon související inženýrské činnosti vedoucí k vydání pravomocného stavebního či společného povolení, součinnost se zadavatelem při přípravě a v průběhu zadávacího řízení veřejné zakázky na výběr zhotovitele vlastního předmětu těchto projektových dokumentací, vše vymezené dále v článku 4 této smlouvy.
2. Projektová dokumentace bude vypracována jako **soubor dokumentací**. Zhotovitel bude při realizaci díla usilovat o návrh řešení, které bude energeticky úsporné a environmentálně šetrné. Projektová dokumentace bude rozdělena na jednotlivé objekty, a to objekt: budova a zahrada. Výslednou dokumentací bude PD pro provádění stavby a bude k ní vypracován soupis stavebních prací, dodávek a služeb s výkazem výměr, a to v souladu s požadavky vyhlášky č. 169/2016., Sb., o stanovení rozsahu dokumentace veřejné zakázky na stavební práce a soupisu stavebních prací, dodávek a služeb s výkazem výměr, ve znění pozdějších předpisů. Tento soupis bude vypracován v podobě oceněného a neoceněného soupisu stavebních prací, dodávek a služeb včetně výkazu výměr jednotlivých položek, za současného rozdělení na uznatelné a neuznatelné náklady. Ocenění položek soupisu stavebních prací, dodávek a služeb bude provedeno za použití aktuální platné cenové soustavy (např. ÚRS Praha) v době předání díla.
3. Rozsah díla:
 - a. Zajištění a vypracování veškerých průzkumů a sond potřebných pro zpracování dokumentace pro územní a stavební řízení (stavební průzkum, průzkum stávajících inženýrských sítí, geologický průzkum, geodetické zaměření, dendrologický průzkum, hydrogeologický průzkum, radonový průzkum, aktualizace a prověření předaných projektových podkladů, atd.) včetně digitalizace podkladů a veškerá nutná konzultační činnost. Za rozsah provedených průzkumů ručí zhotovitel.
 - b. Dokumentace pro společné povolení. Vypracování dokumentace pro vydání společného územního a stavebního povolení v obsahu a rozsahu podle vyhlášky č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb, v platném znění (dále jen „*vyhláška o dokumentaci staveb*“), včetně všech souvisejících nutných profesí. Součástí dokumentace pro společné povolení bude i řešení nakládání s azbestem.
 - c. Inženýrská činnosti související se zpracováním dokumentace – zajištění všech souhlasných stanovisek dotčených subjektů a dotčených orgánů státní správy včetně zajištění vydání pravomocného rozhodnutí stavebního úřadu v rámci sloučeného stavebního řízení na základě plné moci vydané objednatel.

- d. Dokumentace pro provádění stavby. Vypracování dokumentace pro provádění stavby v rozsahu podle vyhlášky o dokumentaci staveb a dále v rozsahu dle vyhlášky č. 169/2016 Sb., o stanovení rozsahu dokumentace veřejné zakázky na stavební práce a soupisu stavebních prací, dodávek a služeb s výkazem výměr, v platném znění, s podrobným položkovým rozpočtem prací s uvedením použitého ceníku a výkazem výměr. V případě ocenění některých prací tzv. „soubornými cenami“ budou tyto položky v soupisu prací specifikovány v podrobnosti tak, aby jejich ocenění zhotovitelem stavebních prací nemohlo být zaměnitelné nebo nepřesné. Soupis prací bude v členění na stavební objekty, inženýrské objekty, provozní celky a vedlejší rozpočtové náklady. Tato projektová dokumentace bude sloužit jako podklad pro zadávací řízení na zhotovitele stavby.
 - e. Součinnost s koordinátorem BOZP na staveništi a osobami určenými objednatelem při přípravě projektové dokumentace.
 - f. Autorský dozor projektanta. Tento bude vykonáván po celou dobu realizace stavebních prací, přičemž výkon a rozsah autorského dozoru bude v rozsahu standardu služeb architekta České komory architektů a je dán hodinovou sazbou a cestovným s veškerými vynaloženými náklady. Cena za autorský dozor není součástí ceny dle této smlouvy a bude řešena samostatnou objednávkou, přičemž plnění spočívající ve výkonu autorského dozoru, bude realizován za předpokladu, že dojde k naplnění odkládací podmínky stanovené v čl. 16 odst. 12 této smlouvy.
4. Zhotovitel díla (projektové dokumentace) bude při provádění projektových prací respektovat charakter okolní zástavby a bude minimalizovat jakékoliv nevratné škody do této zástavby.
 5. Výsledná podoba PD musí odpovídat tomuto účelu, ustanovením této smlouvy, pokynům objednatele a být v souladu s platnými právními předpisy a s platnými ČSN v částech závazných i doporučujících. Rozsah a obsah PD stavby je stanoven vyhláškou č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb, ve znění pozdějších předpisů.
 6. Vzhledem ke skutečnosti, že dílo bude sloužit jako podklad pro zadávací řízení veřejné zakázky na dodavatele stavby, zavazuje se zhotovitel spolupracovat s objednatelem při zpracování zadávací dokumentace průběžně a pravidelně, zejména pak v rámci zpracování dodatečných informací a posouzení nabídek v rámci hodnocení veřejné zakázky.
 7. Zhotovitel se zavazuje realizovat dílo v rozsahu a za podmínek v této smlouvě stanovených a v souladu s veškerými právními předpisy, které se k předmětu díla vztahují. Projektová dokumentace bude zpracována plně v souladu s požadavky objednatele definovanými v čl. 2 odst. 2 této smlouvy.
 8. Zhotovitel se zavazuje realizovat i ty činnosti, které nejsou výslovně v této smlouvě specifikovány, avšak zhotovitel jako osoba s příslušnou odborností o těchto činnostech věděl či vědět měl.
 9. Objednatel požaduje, aby projektová dokumentace byla zpracována v souladu Metodickým návodem odboru odpadů Ministerstva životního prostředí pro řízení vzniku stavebních a demoličních odpadů a pro nakládání s nimi, který je přílohou této smlouvy. Při zpracování projektové dokumentace bude zhotovitel navrhopvat taková řešení, která se zaměřují na opětovné využití a recyklaci toku odpadu, s cílem omezit vznik stavebního a demoličního odpadu, usnadňovat opětovné použití a recyklaci stavebních materiálů, výrobků a stavebních prvků a pomáhat zmírnit dopady na životní prostředí a náklady životního cyklu budovy.
 10. Objednatel upozorňuje, že v žádné části zhotovitelem zpracované projektové dokumentace nesmí být uveden žádný přímý nebo nepřímý odkaz určité dodavatele nebo výrobky, nebo patenty na vynálezy, užité vzory, průmyslové vzory, ochranné známky nebo označení původu. Porušením této povinnosti by mohlo dojít ke zvýhodnění nebo znevýhodnění určitých dodavatelů nebo výrobků. Takový odkaz lze použít pouze v případě, pokud stanovení technických podmínek prostřednictvím parametrů vyjadřujících požadavky na výkon nebo funkci, popisu účelu nebo potřeb, které mají být naplněny, nemůže být dostatečně přesné nebo srozumitelné. U každého takového odkazu dodavatel uvede možnost nabídnout rovnocenné řešení.

Článek 5

Specifikace jednotlivých činností

1. Součástí dílčího předmětu díla jsou i dále uvedené činnosti a podmínky:
 - a) Projektová dokumentace bude zpracována v podrobnostech nezbytných pro účast dodavatelů v zadávacím řízení ve smyslu § 89 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů (dále také jako „ZZVZ“).
 - b) Projektová dokumentace bude zpracována v souladu se zákonem č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů.
 - c) Projektová dokumentace bude zpracována v souladu s vyhláškou č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb, ve znění pozdějších předpisů. Součástí díla je zpracování konečné verze oceněného soupisu prací s výkazem výměr, technických podmínek.
 - d) Projektová dokumentace bude zpracována v souladu s vyhláškou č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečující bezbariérové užívání staveb, ve znění pozdějších předpisů.
 - e) Projektová dokumentace bude zpracována v souladu s Metodickým návodem odboru odpadů Ministerstva životního prostředí pro řízení vzniku stavebních a demoličních odpadů a pro nakládání s nimi.
 - f) Projektová dokumentace bude obsahovat kompletní dokladovou část, odpovídající danému stupni projektové dokumentace, a bude obsahovat veškerá potřebná vyjádření a rozhodnutí příslušných orgánů a organizací pověřených výkonem státní správy a ostatních účastníků správních řízení včetně správců inženýrských sítí (tras technické infrastruktury).
 - g) Dále bude projektová dokumentace zpracována dle vyhlášky Ministerstva pro místní rozvoj č. 169/2016 Sb., o stanovení rozsahu dokumentace veřejné zakázky na stavební práce a soupisu stavebních prací, dodávek a služeb s výkazem výměr, ve znění pozdějších předpisů. Technické podmínky stavby budou v souladu s vyhláškou č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby, s předpisy a normami České republiky a Evropských společenství v oblasti výstavby a stavebnictví. Projektová dokumentace bude zpracovaná v souladu s platnými zákony, vyhláškami a normami.
 - h) Projekt interiérů a vybavení bude zpracován jako zcela oddělená a samostatná dokumentace DPS.
 - i) Vypracování energetických posudků a všech nezbytných průzkumných prací pro umístění a konstrukční řešení stavby.
 - j) Kompletní zajištění relevantní inženýrské činnosti a získání všech potřebných vyjádření včetně úhrady všech poplatků, bude-li to během realizace díla nezbytné.
 - k) Součástí plnění předmětu díla je také získání všech potřebných vyjádření pro vydání:
 - územního rozhodnutí včetně získání kladného územního rozhodnutí;
 - stavebního povolení včetně získání pravomocného stavebního povolení.
 - l) Projektová dokumentace bude členěna na jednotlivé objekty: budova a zahrada.
 - m) Projektová dokumentace bude zpracována v souladu s podklady stanovenými v čl. 2 odst. 2 této smlouvy.

2. Činnosti a podmínky spojené s navazujícím zadávacím řízením na dodavatele stavby

- a) Zhotovitelem zpracovaná projektová dokumentace bude použita jako podklad k zadávacímu řízení veřejné zakázky na zhotovitele vlastní stavby. Zhotovitel poskytne objednateli součinnost při přípravě zadávacího řízení na dodavatele vlastního předmětu projektové dokumentace, včetně případných odpovědí na žádosti o vysvětlení zadávací dokumentace a spolupráce při posuzování a hodnocení nabídek při výběru zhotovitele vlastní stavby.
- b) Součinnost zhotovitele v rámci zadávacího řízení veřejné zakázky spočívá zejména v:
 - součinnosti při zpracování zadávacích podmínek zadávacího řízení příslušné veřejné zakázky na realizaci předmětného plnění;
 - vypracování návrhu technických částí odpovědí na žádosti o vysvětlení zadávací dokumentace ve smyslu § 98 ZZVZ, v rozsahu předmětu plnění; zhotovitel odešle návrh odpovědi objednateli (případně osobě objednatelem určené) **ve lhůtě 2 pracovních dnů**

od výzvy k vypracování návrhu odpovědí; výzvu dle tohoto ustanovení je oprávněn učinit objednatel, případně osoba objednatelem určená; k řádnému učinění výzvy postačí e-mailová forma;

- kontrola nabídek účastníků podaných objednateli v zadávacím řízení příslušně veřejné zakázky na realizaci předmětu díla; v rámci kontroly dle tohoto ustanovení provede zhotovitel posouzení nabídek v podrobnostech soupisu prací; posouzení, zda nabídka účastníka obsahuje mimořádně nízkou nabídkovou cenu ve smyslu § 113 zákona o zadávání veřejných zakázek; posouzení splnění technických podmínek stanovených zadávacími podmínkami příslušného zadávacího řízení;
- zpracování aktualizace dokumentace (včetně aktualizace neoceněného a oceněného soupisu prací) v rámci dotazů a zapracování případných oprav v PD – dodavatel u každé změny vždy vypracuje aktuální seznam s vyznačením změn a upraví a předloží opravené výkresy; při přidávání položek dodavatel vždy zachová číslování původních položek.

3. Další podmínky

- a) Projektová dokumentace pro provádění stavby (DPS) bude obsahovat kompletní dokladovou část, oceněný a neoceněný soupis stavebních prací, dodávek a služeb včetně výkazu výměr jednotlivých položek ve formátu *.xls, nebo *.xlsx (MS Excel) a ve formátu PDF. V soupisu stavebních prací, dodávek a služeb včetně výkazu výměr jednotlivých položek nesmí být uvedeny soubory a komplety vyjma situace dále uvedené.
- b) Soupis stavebních prací, dodávek a služeb včetně výkazu výměr jednotlivých položek (položkový rozpočet stavby), podepsaný autorizovaným projektantem, členěný podle jednotného ceníku stavebních prací v cenové úrovni ne starší než ke dni předání díla, ve formě oceněného soupisu prací musí vždy obsahovat sloupec, ve kterém je uveden odkaz na typ použité cenové soustavy ve tvaru "rok typ cenové soustavy" (tj. např. "CS ÚRS 2023"). Dále zhotovitel dodá jeho elektronickou podobu ve formátu XML – jedná se o otevřený elektronický formát, který umožňuje transfery dat a jejich zpracování různými softwarovými programy a splňuje tak veškeré požadavky vyhlášky Ministerstva pro místní rozvoj č. 169/2016 Sb., o stanovení rozsahu dokumentace veřejné zakázky na stavební práce a soupisu stavebních prací, dodávek a služeb s výkazem výměr, ve znění pozdějších předpisů a je volně dostupný.
- c) V odůvodněných případech a po výslovném schválení objednatelem pro každou jednotlivou položku může zhotovitel v položkovém rozpočtu uvést položky charakteru soubor nebo komplet, v takovém případě musí projektant k použitým jednotkám připojit jejich přesnou specifikaci a způsob jejich ocenění. Pokud projektant uvede vlastní položky, které nejsou definovány v použité cenové soustavě, uvede jejich přesnou specifikaci a způsob jejich ocenění. Součástí položkového rozpočtu stavby budou jednotkové ceny stavebních prací, uvedené v cenové soustavě. Pokud je jednotková cena, uvedená projektantem, vyšší než jednotková cena, uvedená v cenové soustavě, je nutné rozdíl vysvětlit. Pokud zhotovitel uvede vlastní položky v rozpočtu nábytku a vybavení, které nejsou definovány v použité cenové soustavě, doplní k nim vždy jejich přesnou specifikaci, způsob jejich ocenění a zároveň ke každé takové položce doloží průzkum trhu (minimálně 3 nabídky). Výstupem specifikace souborů/kompletů či vysvětlení vyšší jednotkové ceny položek je naskenovaný dokument opatřený podpisem autorizovaného projektanta. K položkovému rozpočtu bude doloženo prohlášení projektanta o cenové úrovni jednotlivých položek rozpočtu.
- d) Výkaz výměr projektové dokumentace bude obsahovat vymezení druhu, jakosti a množství požadovaných prací, dodávek, činností a služeb potřebných k plnění a bude podkladem pro zpracování nabídky na zhotovení stavby a pod popisem položky bude obsahovat podrobný postup výpočtu množství měrných jednotek. Výkaz výměr projektové dokumentace bude součástí všech vyhotovení projektové dokumentace uvedených výše. Projektová dokumentace bude obsahovat oceněný a neoceněný položkový rozpočet nákladů stavby ve formátu XLS nebo XLSX (MS Excel) nebo Kros, a dále ve formátu PDF včetně razítka.
- e) Každá z použitých položek musí obsahovat jednoznačný slovní popis včetně podrobné specifikace s odkazem do výkresové dokumentace, z něhož budou patrné parametry položky a charakter a druh požadovaných prací a dodávek, aby umožnily výběr z nabídky na trhu; dále budou položky obsahovat měrnou jednotku a požadované množství.

- f) Pokud dojde v rámci pozdější úpravy položkového rozpočtu (například v rámci dodatečných informací) k doplnění soupisu prací o novou položku, je nutné zachovávat původní číslování položek, a tedy, pokud vzejde nová položka, musí jí být přiděleno takové číslo položky (tj. číslo na konci číselné řady), aby nedošlo k přečíslování ostatních.
- g) V soupisu prací, dodávek a služeb s VV a projektové dokumentaci nesmí být uveden přímý či nepřímý odkaz na určité dodavatele či výrobky, nebo patenty na vynálezy, užité vzory, průmyslové vzory, ochranné známky nebo označení původu (dále jen „specifické označení“), mající vztah k jednomu dodavateli. Pokud zhotovitel tuto povinnost poruší, bez ohledu na to, kdy toto porušení objednatel zjistí, zavazuje se zhotovitel zaplatit objednateli jednorázovou smluvní pokutu ve výši 10.000 Kč za každý případ použití specifického označení, a zároveň nahradit objednateli škodu, která mu tímto porušením povinnosti zhotovitele vznikne. Zhotovitel může prokázat, že konkrétní materiál, výrobek či službu nelze upřesnit jinak, než použitím specifického označení, je povinen na tuto skutečnost objednatele vždy písemně upozornit a vždy uvést u příslušného specifického označení hlavní a rozhodující technické parametry – rozměry, hmotnost, hluk, výkon, apod. a zároveň uvést jasně a viditelně ve všech předmětných částech projektové dokumentace upozornění, že pokud jsou v projektové dokumentaci, nebo jejích přílohách, odkazy na obchodní firmy, názvy, specifická označení zboží nebo služeb, mající vztah k jednomu dodavateli, jedná se o vymezení předpokládaného standardu a autor dokumentace výslovně prohlašuje, že je pro realizaci vlastního předmětu možné použití i jiných, kvalitativně a technicky srovnatelných řešení a výrobků.
- h) Pro potřeby investora (objednatele) bude v jednom provedení oceněného soupisu stavebních prací, dodávek a služeb s VV uvedena i přesná specifikace příkladů odpovídajících výrobků či materiálů, s uvedením výrobce pro kontrolu navržených standardů.
- i) Oceněný soupis stavebních prací, dodávek a služeb včetně výkazu výměr a souhrnný rozpočet stavebních nákladů bude doložen v prvním vyhotovení kompletní PD (v paré č. 1). Ocenění položkového rozpočtu objednatel požaduje dle aktuálního ceníku URS s maximální zatříděním stavebních a montážních položek dle Třídníku stavebních konstrukcí a prací (TSKP).

4. Forma vyhotovení

- a) Projektová dokumentace ve stupni DUR, DSP, bude předána v 6 (šesti) vyhotoveních v tištěné formě – tři paré budou autorizována, a ve 2 (dvou) vyhotoveních v digitální formě na CD/DVD či obdobném datovém nosiči ve formátu *.pdf, *.xls popř. v dalších nutných formátech. Digitální forma projektové dokumentace bude setříděna ve stejném členění jako tištěná forma projektové dokumentace s dodržáním názvů a číslováním výkresů. Elektronická verze bude dále poskytnuta v digitálním formátu umožňující editaci jednotlivých výkresů, např.: *.dwg formát.
- b) Projektová dokumentace v dalších stupních (DSP v podrobnostech prováděcí dokumentace, dokumentace vnitřního vybavení) bude předána v 6 (šesti) vyhotoveních v tištěné formě – všechna paré budou autorizována, a ve 2 (dvou) vyhotoveních v digitální formě na CD/DVD či obdobném datovém nosiči ve formátu *.pdf, *.xls popř. v dalších nutných formátech. Digitální forma projektové dokumentace bude setříděna ve stejném členění jako tištěná forma projektové dokumentace s dodržáním názvů a číslováním výkresů. Elektronická verze bude dále poskytnuta v digitálním formátu umožňující editaci jednotlivých výkresů, např.: *.dwg formát. Projektová dokumentace bude vždy označena pořadovým číslem daného výtisku, stejným pořadovým číslem budou rovněž označeny výtisky jednotlivých výkresů, technické zprávy, výpočty, výkazy výměr a všechny ostatní doklady tvořící danou projektovou dokumentaci.

5. Součástí plnění je i **inženýrská činnost**, zahrnující zejména:

- Jednání s dotčenými orgány a účastníky řízení, jehož výsledkem musí být bezrozporná kladná stanoviska k navrženému projektovému řešení.
- Jednání s příslušnými orgány a účastníky řízení ve věci vydání územního rozhodnutí a zpracování dokumentace pro umístění stavby, bude-li v rámci realizace projektu takového rozhodnutí třeba.

- Zajištění realizace povinností objednatele vyplývajících z technického řešení ve vztahu k zateplení budov (zpracování energetického štítku apod.).
 - Podání návrhu na vydání stavebního povolení a inženýrská činnost spojená s vydáním stavebního rozhodnutí příslušné úrovně, tj. jednání s úřady a dotčenými orgány ohledně výstavby, vyřízení všech stanovisek ke stavebnímu povolení či ohlášení stavby a následně i získání pravomocného rozhodnutí.
 - Výše uvedená rozhodnutí je zhotovitel oprávněn zajistit ve společném řízení, bude-li to možné.
 - K činnostem dle této smlouvy, bude-li to potřebné, bude zhotoviteli na jeho žádost objednatelem udělena plná moc v potřebném rozsahu.
 - Obstarání všech potřebných vyjádření včetně úhrady všech poplatků, bude-li to během realizace díla nezbytné.
 - Zhotovitel je povinen podat žádost o vydání stavebního rozhodnutí příslušné úrovně (popřípadě žádost o územní souhlas) a předat v termínu objednateli kompletní složku s žádostí o stavební povolení potvrzené stavebním úřadem včetně všech příloh této žádosti dle části B přílohy č. 9 vyhlášky č. 503/2006 Sb., o podrobnější úpravě územního rozhodování, územního opatření a stavebního řádu a kladných závazných stanovisek dotčených orgánů.
 - Veškerá rozhodnutí musí být vystavena na objednatele (investora), případně na jiný subjekt dle pokynů objednatele. Všechna rozhodnutí musí být opatřena doložkou o nabytí právní moci.
 - Součástí činnosti dle tohoto odstavce je i zajištění prodloužení stavebního povolení v případě nezahájení stavby v termínu platnosti stavebního povolení, a to v dostatečném předstihu.
 - K činnostem dle této smlouvy bude zhotoviteli na jeho žádost objednatelem udělena plná moc v potřebném rozsahu.
 - Celkový rozsah inženýrské činnosti je určen platnou a účinnou právní úpravou ČR a obsahem inženýrské činnosti dle tohoto odstavce je zajištění všech dokladů a pravomocných rozhodnutí nutných k završení činnosti včetně nabytí právní moci. Inženýrská činnost zahrnuje projednání s dotčenými subjekty, majetkovými správci a dotčenými orgány státní správy, samosprávy, formulace a podání žádostí s cílem vydání zásadních stanovisek, vyjádření, rozhodnutí (vč. doložky právní moci), souhlasu a výjimek potřebných k vydání předmětných rozhodnutí, a to v souladu s platnými právními předpisy a zákony.
6. Pokud ve výše uvedených demonstračních výčtech dílčích činností některá není uvedena, pak vždy platí, že zhotovitel je povinen zajistit veškeré úkony vedoucí ke zdárnému dokončení díla.
7. Realizace díla obsáhne veškeré práce nezbytné k úplnému provedení díla tak, aby dílo po dokončení splnilo všechny požadované parametry a plně sloužilo svému účelu.

Článek 6

Doba a místo plnění

1. Smluvní strany se dohodly na následujících termínech dílčího plnění:
- a) Zhotovitel zahájí práce na díle nejpozději do 5 kalendářních dnů od podpisu této smlouvy.
 - b) zhotovitel předání objednateli dílčí část díla specifikovaného dle čl. 4, odst. 3, písm. a) do **40** kalendářních dnů od zahájení prací na díle.
 - c) zhotovitel předání objednateli dílčí část díla dle čl. 4, odst. 3, písm. b) smlouvy do **56** kalendářních dnů od prokazatelně doručené výzvy objednatele, přičemž bez zbytečného odkladu bude podána žádost na stavební úřad o vydání rozhodnutí a stavebního povolení,
 - d) zhotovitel předání objednateli dílčí část díla dle čl. 4, odst. 3, písm. d) smlouvy do **80** kalendářních dnů od prokazatelně doručené výzvy objednatele.
 - e) vyjma výše uvedené se zhotovitel rovněž zavazuje dodržet veškeré případné další dílčí termíny plnění související s plněním předmětu dle to smlouvy.

2. Výzvou objednatele dle předchozího odstavce článku smlouvy se rozumí písemné oznámení odeslané objednatelem (či osobou oprávněnou jednat za objednatele ve věcech technických) na e-mailovou adresu: sukdolak@ateliersukdolak.cz a / nebo datové schránky zhotovitele. Zhotovitel je povinen udržovat kontaktní adresu dle předchozí věty v platnosti a funkčnosti, v případě její změny či zániku je povinen neprodleně o této skutečnosti informovat objednatele, a to formou písemného oznámení. Odeslání výzvy je podmíněno odevzdáním předchozího stupně projektové dokumentace, resp. dílčí části díla, objednateli.
3. Smluvní strany dohodly, že termín dokončení a předání dílčího plnění díla dle odst. 1 písm. c) tohoto článku smlouvy může být posunut v případě, že správní činnosti na stavebním úřadě či u některého z dotčených orgánů státní správy a správců sítí překročí dobu 40 kalendářních dnů a toto překročení nezavinil zhotovitel. V takovém případě se tak termín předání dle odst. 1 písm. c) tohoto článku smlouvy prodlouží pouze o dobu, kdy tyto správní činnosti překročily dobu 40 kalendářních dnů.
4. Předmět smlouvy je splněn, tj. dílo je provedeno, je-li dílo v souladu s touto smlouvou dokončeno a předáno. O předání a převzetí jednotlivých částí díla musí být pořízen protokol - zápis o předání a převzetí díla. Smluvní strany se dohodly, že dnem dokončení díla jednotlivých částí díla je den podpisu předávacího protokolu.
5. Převzetí díla objednatelem nebrání drobné vady a nedodělky zjištěné při předání a převzetí díla, které samy o sobě a ani ve spojení s jinými nebrání užívání díla nebo jeho užívání podstatným způsobem neomezují. Současně je stanoveno, že tyto drobné vady a nedodělky nebránící převzetí díla nesmí být v rozporu s obecně závaznými právními předpisy a jinými technickými normami či standardy.
6. Místem realizace záměru je budova MŠ Růženka, č. st. 2832 a 508/4.

Článek 7 Cena díla

1. Cena za realizaci předmětu díla dle této smlouvy je sjednána pro celý rozsah plnění jako cena pevná a nejvýše přípustná a její změny jsou možné pouze způsobem, uvedeným v této smlouvě. Cena díla obsahuje úhradu za realizaci veškerých činností uvedených v čl. 4 smlouvy.
2. Celková cena za realizaci předmětu díla je vzhledem k dále uvedenému rozsahu dílčích částí následující:
 - a) cena za realizaci předmětu díla dle článku 4 odst. 3 písm. a) (**průzkumy**) činí:

cena bez DPH	250 000,- Kč
DPH samostatně	52 500,- Kč
cena s DPH	302 500,- Kč
 - b) cena za realizaci předmětu díla dle článku 4 odst. 3 písm. b) (**zpracování DUR a DSP**) činí:

cena bez DPH	1 000 000,- Kč
DPH samostatně	210 000,- Kč
cena s DPH	1 210 000,- Kč
 - c) cena za realizaci předmětu díla dle článku 4 odst. 3 písm. c) (**inženýrská činnost**) činí:

cena bez DPH	100 000,- Kč
DPH samostatně	21 000,- Kč
cena s DPH	121 000,- Kč
 - d) cena za realizaci předmětu díla dle článku 4 odst. 3 písm. d) (**zpracování DPS**) činí:

cena bez DPH	590 000,- Kč
DPH samostatně	123 900,- Kč
cena s DPH	713 900,- Kč

- e) **součet dílčích cen** výše uvedených dle písm. a), b), c), d) činí:
cena celkem bez DPH 1 940 000,- Kč
(slovy jedenmiliondevětsetčtyřicettisíc korun českých)
DPH samostatně 407 400,- Kč
(slovy čtyřistasedmtisícčtyřista korun českých)
cena celkem s DPH 2 347 400,- Kč
(slovy dvamilionytřistačtyřicetsedmtisícčtyřista korun českých)

- f) doplňková cena za AD následně řešena objednávkou:
hodinová sazba výkonu / za ztrátu času v Kč / hod.

cena bez DPH 900,- Kč
DPH samostatně 189,- Kč
cena s DPH 1 089,- Kč

cestovné v Kč / km

cena bez DPH 15,- Kč
DPH samostatně 3,15,- Kč
cena s DPH 18,15,- Kč

3. Dohodnutá cena zahrnuje v celém rozsahu veškeré práce a náklady zhotovitele spojené s řádným provedením (přípravou a provedením) díla dle této smlouvy, včetně pojištění veškerých rizik a vlivů během jeho provádění, poplatků a jakýchkoliv dalších výdajů spojených s prováděním díla (zejména hotových výdajů, nákladů za komunikaci a jízdného, licence, správních poplatků u úřadů). Cena za provedení díla nebude po dobu do ukončení díla předmětem zvýšení, pokud tato smlouva výslovně nestanoví jinak. Zhotovitel prohlašuje, že všechny technické, finanční, věcné a ostatní podmínky díla zahrnul do kalkulace ceny za provedení díla.
4. Změna dohodnuté ceny je možná pouze v případě, že dojde ke změnám zákonných sazeb DPH nebo ke změně věcného rozsahu díla vymezeného touto smlouvou z objektivních důvodů ležících na straně objednatele. Úprava se mimo případů změn DPH provede písemným dodatkem k této smlouvě. V případě rozšíření rozsahu prací musí být dodatek uzavřen před zahájením prací zhotovitelem. V případě omezení rozsahu prací požadovaných objednatelem, se sníží cena díla za předpokladu, že zúžení předmětu díla bylo objednatelem uplatněno včas, tj. před zahájením prací na omezeném rozsahu části díla. Jinak má zhotovitel právo i na úhradu účelně vynaložených nákladů na již provedené práce nebo činnosti.
5. Cena za autorský dozor není předmětem této smlouvy. Samotný rozsah realizace části předmětu díla – autorský dozor závisí na průběhu realizace výsledků navazujících zadávacích řízení veřejných zakázek a zhotovitel na sebe výslovně přebírá nebezpečí změny okolností dle § 1765 odst. 2 občanského zákoníku.
6. Zhotovitel nemá právo domáhat se zvýšení sjednané ceny z důvodu chyb nebo nedostatků ocenění jednotlivých částí díla, pokud jsou tyto chyby důsledkem nepřesného nebo neúplného ocenění předmětu plnění díla zhotovitelem.

Článek 8 **Platební podmínky**

1. Objednatel neposkytuje zálohu před zahájením prací.
2. Úhrady prací formou dílčích faktur – daňových dokladů po protokolárním předání a převzetí jednotlivých dílčích částí díla.
3. Případné reprodukce, fotodokumentace, video dokumentace a jiné dokumenty pořizované na žádost objednatele nad rámec sjednaný smlouvou budou sjednány a fakturovány samostatně.
4. V případě dílčí části díla dle čl. 4 odst. 3 písm. c. smlouvy objednatel uhradí fakturovanou částku, a to do výše 90% z celkové ceny dílčí části díla. Částka rovnající se zbývajícím 10% z celkové sjednané ceny této dílčí části díla slouží jako zádržné, které bude uhrazeno objednatelem zhotoviteli po nabytí právní

moci příslušného pravomocného rozhodnutí vydaného stavebním úřadem vázaného k předané dílčí části díla (projektové dokumentace) a inženýrské činnosti.

5. Zhotovitel je dále oprávněn průběžně vystavovat dílčí faktury za skutečně provedený autorský dozor dle čl. 4 odst. 3 písm. f. smlouvy, a to do maximální výše počtu hodin předem dohodnutých a odsouhlasených oběma smluvními stranami dle objednávky objednatele.
6. Veškeré účetní doklady musí obsahovat náležitosti daňového dokladu stanovené příslušnými právními předpisy, zejména pak zákona o dani z přidané hodnoty a zákona o účetnictví. Objednatelem odsouhlasený protokol o převzetí příslušné dílčí části předmětu plnění díla je nedílnou součástí faktury. V případě, že účetní doklady nebudou mít odpovídající náležitosti, je objednatel oprávněn zaslat je ve lhůtě splatnosti zpět k doplnění, aniž se tak dostane do prodlení se splatností, lhůta splatnosti počíná běžet znovu od opětovného zaslání náležitě doplněných či opravených dokladů.
7. Splatnost faktury se sjednává na **30 kalendářních dní** ode dne doručení faktury. Dnem doručení faktury se v pochybnostech rozumí nejpozději třetí pracovní den následující po odevzdání zásluky k poštovní přepravě, není-li průkazné předání faktury provedeno jiným způsobem. Úhradou se rozumí den připsání fakturované částky na účet zhotovitele.
8. V případě prodlení objednatele s úhradou ceny díla nebo jeho části je zhotovitel oprávněn požadovat smluvní pokutu ve výši **0,05 %** z neuhrazené částky včetně DPH za každý kalendářní den prodlení.

Článek 9

Splnění a převzetí díla

1. Závazek řádně provést dílo dle této smlouvy je splněn řádným předáním a převzetím všech dílčích PD, a pokud bude dle PD realizována i vlastní stavba, tak i provedením všech činností v rámci autorského dozoru. Objednatel bude během plnění přebírat dílčí plnění ve formě příslušné PD, což bude potvrzeno protokolem o předání a převzetí.
2. Zhotovitel se zavazuje písemně upozornit objednatele na nevhodnost, případně nepřípustnost podkladových materiálů, pokynů, věcí, které mu byly předány objednatelem, a/nebo objednatelem požadovaných změn, ať již z hlediska důsledků pro jakost a provedení díla, či rozpočtu, s podklady pro uzavření této smlouvy, ustanoveními nebo rozhodnutími orgánů veřejné správy či obecně závaznými právními předpisy, ČSN, ČN, EN či jinými normami. V případě, že objednatel bude, i přes upozornění zhotovitele, trvat na užití podkladových materiálů, pokynů a věcí, které byly zhotoviteli předány objednatelem, je zhotovitel oprávněn odmítnout jejich plnění pouze tehdy, pokud by se jejich splněním mohl vystavit správnímu či trestnímu postihu.
3. Objednatel je oprávněn převzít řádně zhotovené dílo i před termínem plnění.
4. Objednatel nabývá vlastnické právo k dílu či jeho části jeho protokolárním převzetím.

Článek 10

Práva a povinnosti smluvních stran

1. Objednatel se zavazuje poskytnout zhotoviteli veškerou součinnost při plnění předmětu díla.
2. Objednatel poskytne veškeré údaje týkající se požadavků na dílo, především sledovaného záměru, údajů o tom, co objednatel od návrhu očekává, jaké požadavky má zhotovitel sledovat, případně jaké jsou zhotovitelovy možnosti tento záměr rozšířit nebo jakými dalšími omezeními je vázán. Objednatel se zavazuje, že v rozsahu nevyhnutelně potřebném poskytne zhotoviteli pomoc při zajištění podkladů, doplňujících údajů, upřesnění vyjádření a stanovisek, jejichž potřeba vznikne v průběhu plnění. Tuto pomoc poskytne zhotoviteli ve lhůtě a rozsahu dojednaném oběma stranami.
3. Zhotovitel je povinen v rámci plnění smlouvy zajistit, aby on a jím vybraní zpracovatelé / poddodavatelé dílčích částí díla disponovali všemi oprávněními, jež jsou dle zákonů a nařízení platných v České republice nutná k provedení předmětu plnění smlouvy.

4. Pokud bude zhotovitel provádět dílo prostřednictvím poddodavatelů, nese odpovědnost za dílo, jako by jej prováděl sám. Zhotovitel je oprávněn pověřit provedením části díla třetí osobu (poddodavatele). Zhotovitel se zavazuje předložit objednateli ke schválení každou změnu poddodavatele nebo nového poddodavatele a objednatel si vyhrazuje právo schválit zhotoviteli tyto změny jeho poddodavatelů, přičemž rozhodnutí o tom však nesmí zdržovat ani souhlas bezdůvodně odírat. Poddodavatele, jehož prostřednictvím zhotovitel prokazoval splnění kvalifikace v Zakázce, je možné změnit jen ve výjimečných případech a se souhlasem objednatele. Nový poddodavatel musí splňovat kvalifikaci minimálně v rozsahu, v jakém byla prokázána původním poddodavatelem v Zakázce.
5. Zhotovitel dále prohlašuje, že ani on ani jeho poddodavatelé, kterými zhotovitel prokazoval kvalifikaci v zadávacím řízení, nejsou obchodními společnostmi, ve kterých veřejných funkcionář uvedený v ustanovení § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů, nebo jím ovládaná osoba vlastní podíl představující alespoň 25% účasti společníka v obchodní společnosti.
6. Zhotovitel a jeho případní poddodavatelé nejsou osobami, subjekty či orgány, které by měly zákaz plnění veřejných zakázek ve smyslu Nařízení Rady /EU/ č. 2022/576 ze dne 08/04/2022.
7. Zhotovitel je povinen sjednat a dodržovat smluvní podmínky se svými poddodavateli srovnatelné s podmínkami sjednanými ve smlouvě, a to minimálně v rozsahu výše smluvních pokut, délky záruční doby a splatnosti finančních závazků. Tyto musí být shodné s touto smlouvou o dílo.
8. Zhotovitel je povinen při provádění díla zejména zajistit snížení negativního dopadu jeho činnosti při plnění díla na životní prostředí, zejména pak omezit plýtvání surovinou energií, dále využívat nízkoemisní automobily, má-li je k dispozici, omezit tisk veškerých listinných výstupů odevzdávaných objednateli při realizaci díla, případně předávat výstupy v elektronické podobě.
9. Zhotovitel je zejména povinen:
 - a) provést dílo řádně, včas a za použití postupů, které odpovídají právním předpisům ČR,
 - b) zajistit pro plnění smlouvy odborně způsobilý pracovní tým,
 - c) dodržovat při provádění díla ujednání této smlouvy, řídit se podklady a pokyny objednatele a vyjádřeními správců sítí a dotčených orgánů státní správy,
 - d) plně respektovat podmínky vyplývající z projednávání v průběhu prací a vydávané ve správních rozhodnutích vztahujících se k plnění smlouvy,
 - e) provést dílo na svůj náklad a své nebezpečí,
 - f) účastnit se na základě pozvánky objednatele všech jednání týkajících se díla,
 - g) poskytnout objednateli požadovanou dokumentaci,
 - h) písemně informovat objednatele o skutečnostech majících vliv na plnění smlouvy, a to neprodleně, nejpozději následující pracovní den poté, kdy příslušná skutečnost nastane nebo zjistí, že by nastat mohla.
10. Zhotovitel si je vědom, že ve smyslu § 2 písm. e) zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, je povinen spolupůsobit při výkonu finanční kontroly realizované při kontrole předmětu plnění této smlouvy a projektu a tuto součinnost v případě, že k tomu bude objednatel vyzván, poskytnout.
11. Zhotovitel se zavazuje uchovávat veškerou dokumentaci související s realizací předmětu plnění této smlouvy a projektu (dle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších předpisů) včetně účetních dokladů minimálně 10 let od skončení realizace plnění. Zhotovitel se zavazuje minimálně po tuto dobu poskytovat informace a dokumentaci související s realizací předmětu plnění této smlouvy a projektu objednateli, zaměstnancům nebo zmocněncům pověřených orgánů a je povinen vytvořit výše uvedeným osobám podmínky k provedení kontroly vztahující se k realizaci předmětu plnění této smlouvy a projektu a poskytnout jim při provádění kontroly součinnost.

12. Zhotovitel je povinen poskytnout maximální možnou součinnost všem dalším dodavatelům objednatele, jejichž plnění je součástí realizace vlastní stavby či projektu. Zhotovitel je dále povinen poskytnout součinnost a aktivně spolupůsobit při koordinaci realizace jednotlivých zakázek, které jsou součástí realizace stavby či projektu.
13. Neodůvodněné či svévolné neposkytnutí součinnosti zhotovitelem je podstatným porušením smluvních povinností.
14. Zhotovitel je povinen minimálně ve lhůtách minimálně 10 let ode dne ukončení všech činností dle této smlouvy poskytovat požadované informace a dokumentaci související s realizací projektu objednateli, zaměstnancům nebo zmocněncům pověřených orgánů, které určí objednatel nebo podmínky projektu, a je povinen vytvořit výše uvedeným osobám podmínky k provedení kontroly vztahující se k realizaci projektu a poskytnout jim při provádění kontroly součinnost.
15. Zhotovitel se zavazuje zajistit dodržování pracovněprávních předpisů, zejména zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (se zvláštním zřetelem na regulaci odměňování, pracovní doby, doby odpočinku mezi směnami, atp.), zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (se zvláštním zřetelem na regulaci zaměstnávání cizinců), a to vůči všem osobám, které se na plnění zakázky podílejí a bez ohledu na to, zda jsou práce na předmětu plnění prováděny bezprostředně zhotovitelem či jeho poddodavateli.
16. Zhotovitel vyvine maximální úsilí, aby byly minimalizovány dopady na životní prostředí, bude respektovat udržitelnost či možnosti cirkulární ekonomiky a bude-li to možné a vhodné bude implementovat nové nebo značně zlepšené produkty, služby nebo postupy související s předmětem veřejné zakázky a bude dodržovat další požadavky na společenskou a environmentální odpovědnost a inovace uvedené v obchodních a jiných smluvních podmínkách; splnění uvedených požadavků zajistí zhotovitel i u svých poddodavatelů.
17. Zhotovitel bude informovat objednatele o každé skutečnosti týkající se realizace předmětu plnění díla, navrhopvat řešení problémů a na žádost objednatele se zúčastňovat jednání s třetími stranami.
18. Zhotovitel prohlašuje, že po dobu plnění smlouvy bude mít uzavřenu pojistnou smlouvu s pojistnou částkou minimálně **2 mil. Kč**. Nepředložení pojistné smlouvy zhotovitelem na výzvu objednatele nejpozději do 8 dnů po obdržení takové výzvy, bude považováno za závažné porušení smlouvy.
19. Ochrana autorských práv se řídí občanským zákoníkem, autorským zákonem a příslušnými mezinárodními dohodami o ochraně práv k duševnímu vlastnictví, přičemž v rámci plnění smlouvy je stanoveno, že originály plánů, náčrtů, výkresů, grafických zobrazení a textových specifikací zůstanou vlastnictvím zhotovitele. Objednatel má právo použít předmět plnění díla k účelu vyplývajícímu ze smlouvy. Vlastnické právo k jednotlivým projektovým dokumentacím a dalším dokumentům, které jsou předmětem díla, přechází na objednatele dnem jejich převzetí. Zhotovitel touto smlouvou uděluje objednateli výhradní časově a územně neomezenou licenci k užití díla a všech jeho částí. Objednatel je oprávněn užít dílo či jeho část ve smyslu tohoto ustanovení v plném rozsahu veškerých majetkových práv k dílu náležejících. Objednatel je především oprávněn užít dílo či jeho část jako podklad pro zadávání veřejných zakázek ve smyslu zákona o zadávání veřejných zakázek, a to včetně uveřejnění způsobem umožňujícím přímý a neomezený dálkový přístup. Užití dle předcházející věty se vztahuje i na veřejné zakázky zadávané mimo režim zákona o veřejných zakázkách.
20. Zhotovitel prohlašuje, že mu nejsou známa žádná práva třetích osob, která by mohla být na překážku užívání díla objednatel v rozsahu uvedeném v této smlouvě.

Článek 11 Záruka

1. Zhotovitel odpovídá za to, že předmět díla bude vyhotoven podle podmínek smlouvy a v souladu s obecně závaznými právními předpisy a normami platnými pro tento předmět díla s požadavky

veřejnoprávních orgánů a že po dobu záruční doby bude mít vlastnosti dohodnuté v této smlouvě.

2. Zhotovitel nezodpovídá za vady v předmětu díla, které byly způsobeny použitím podkladů poskytnutých objednatelem a zhotovitel, ani při vynaložení odborné péče nemohl zjistit jejich nevhodnost nebo na nevhodnost objednatele upozornil a ten na jejich použití trval.
3. Zhotovitel poskytuje objednateli záruku na zhotovené dílo, resp. jeho části, s tím, že záruka skončí uplynutím **24** (slovy dvaceti čtyř) **kalendářních měsíců** ode dne dokončení a předání díla bez vad a nedodělků
4. Objednatel se zavazuje oznámit (reklamovat) vady díla zhotoviteli bez zbytečného odkladu poté kdy je zjistí. Oznámení vady musí být zhotoviteli zasláno písemně (e-mailem nebo doporučeným psaním). V oznámení vad musí být vada popsána a navržena lhůta pro její odstranění. Zhotovitel je povinen zahájit odstraňování vad nejpozději do 3 pracovních dnů ode dne doručení reklamace.
5. Smluvní strany se dohodly, že za vady v projektové dokumentaci zhotovitel odpovídá dle ustanovení občanského zákoníku.
6. Smluvní strany sjednávají právo objednatele požadovat v době záruky bezplatné odstranění vady. Bezplatným odstraněním vady se zejména rozumí přepracování či úprava díla. Zhotovitel se zavazuje případné vady odstranit bez zbytečného odkladu, nejpozději však ve lhůtě, na které se protokolárně dohodne objednatel se zhotovitelem s přihlédnutím ke všem objektivním okolnostem.
7. Zhotovitel je plně odpovědný za případy, kdy dojde vlivem opomenutí důležitých skutečností nebo vlivem nesouladu mezi výkresovou částí projektové dokumentace a výkazem výměr ke zvýšení nákladů vlastního plnění, ledaže prokáže, že zvýšené náklady nezpůsobila chyba v jím prováděném díle.
8. Práva a povinnosti ze zhotovitelem poskytnuté záruky nezanikají ani odstoupením kterékoliv ze smluvních stran od smlouvy.
9. Za vadu se také považuje případ, kdy generální zhotovitel stavby v době provádění stavby doloží, že v soupisu stavebních prací, dodávek a služeb chybí položky materiálu či činností, které jsou nezbytné pro řádné dokončení stavby. Prokáže-li se tato vada díla ve smyslu chybějící položky nebo neúplné položky soupisu stavebních prací, dodávek a služeb s výkazem výměr a projektovou dokumentací, a tím dojde k prokazatelnému navýšení smluvní ceny stavby realizované na základě díla (projektové dokumentace) vypracovaného dle smlouvy, je objednatel oprávněn požadovat po zhotoviteli smluvní pokutu ve výši:
 - a. 10 % z ceny dílčí části díla (dokumentace pro provádění stavby) v případě navýšení do 5% smluvní ceny stavby včetně,
 - b. 20 % z ceny dílčí části díla (dokumentace pro provádění stavby) v případě navýšení od 5% do 10% smluvní ceny stavby včetně,
 - c. 30 % z ceny dílčí části díla (dokumentace pro provádění stavby) v případě navýšení od 10% do 15% smluvní ceny stavby včetně,
 - d. 40 % z ceny dílčí části díla (dokumentace pro provádění stavby) v případě navýšení od 15% do 20% smluvní ceny stavby včetně,
 - e. 50 % z ceny dílčí části díla (dokumentace pro provádění stavby) v případě navýšení od 20% smluvní ceny stavby včetně.
10. V případě, že Úřad pro ochranu hospodářské soutěže či jiný kontrolní orgán zjistí v zadávacím řízení na zadání zhotovitele stavby realizované na základě projektové dokumentace vypracované zhotovitelem, podstatné pochybení, a toto pochybení bude způsobeno chybou, opomenutím či nedbalostí zhotovitele, bude zhotovitel povinen uhradit objednateli náklady na správní řízení vedené dotčeným orgánem či jiným kontrolním orgánem, včetně případných sankcí z něj vyplývajících vůči objednateli. Dále je zhotovitel povinen uhradit škodu, která mu tímto jednáním vznikla.
11. V případě, že bude objednatel samotnou stavbu realizovat s využitím dotačních prostředků a tato mu nebude přiznána či mu budou dotační prostředky kráceny z části nebo zcela, a to na základě chyb a vad projektové dokumentace, zavazuje se zhotovitel uhradit objednateli sankci rovnající se výši tohoto

krácení, resp. výši dotace, bude-li tato objednateli odejmuta úplně.

12. V případě, že objednatel při kontrole díla či jeho dílčí části zjistí podstatné nedostatky spočívající zejména v nesprávném stanovení počtu měrných jednotek, jednotkových cen, apod., zavazuje se zhotovitel uhradit objednateli náklady prokazatelně vynaložené na porovnání zhotovitelem zhotoveného díla. Tyto náklady má objednatel právo odečíst od některé ceny dílčí části díla uvedené na faktuře zhotovitele.

Článek 12

Sankce

1. Sankce nebudou uplatněny v případech, kdy k sankcionované skutečnosti nedošlo vinou zhotovitele, resp. byla způsobena vyšší mocí nebo dodatečnými požadavky objednatele.
2. V případě nedodržení termínů dokončení díla či jeho části řádně a včas oproti termínům sjednaným v článku 6 Doba a místo plnění, a to z důvodů nikoliv na straně objednatele, je objednatel oprávněn požadovat po zhotoviteli smluvní pokutu ve výši **5.000,- Kč**, za každý i započatý den prodlení.
3. V případě prodlení oproti termínu sjednanému k odstranění jednotlivé vady v zápisu o předání dílčí části díla, se zhotovitel zavazuje zaplatit smluvní pokutu ve výši **2.000,- Kč**, za každý i započatý den prodlení.
4. V případě porušení povinnosti zhotovitel vyplývajících z článku 10 odst. 5 a 6, je objednatel oprávněn požadovat po zhotoviteli smluvní pokutu ve výši **50.000,- Kč**.
5. Zaplacením smluvní pokuty nejsou dotčeny nároky z odpovědnosti za způsobenou škodu.
6. Splatnost smluvní pokuty se stanovuje ve lhůtě **30 kalendářních dnů** po obdržení daňového dokladu (faktury) s vyčíslením smluvní pokuty.
7. V případě, že na základě vady projektu dojde k navýšení vlastní ceny plnění, vzniká objednateli právo na náhradu škody ve výši zvýšených nákladů spojených s realizací tohoto plnění oproti nákladům, které by vynaložil, kdyby příslušnou vadu projektová dokumentace neobsahovala. Jedná se především o náklady spojené s pořádáním nového zadávacího řízení, případné náklady spojené s prodloužením realizace díla, případné marně vynaložené náklady (např. v důsledku potřeby část díla odstranit aj.) a vícenáklady, náklady, které nesplňují podmínky způsobilosti výhradně v důsledku porušení povinnosti zhotovitele zhotovit projektovou dokumentaci bez vad apod.
8. Pro případ porušení jakékoliv jiné povinnosti zhotovitele dle této smlouvy má objednatel právo na smluvní pokutu ve výši **5 000,- Kč** za každé jednotlivé porušení smluvní povinnosti.

Článek 13

Změna smlouvy

1. Objednatel se zavazuje, že přistoupí na změnu závazku, změní-li se po uzavření smlouvy výchozí podklady, rozhodné pro uzavření této smlouvy, anebo vzniknou nové požadavky objednatele. Objednatel je povinen přistoupit na změnu smlouvy, zpozdí-li se sám s plněním povinností své součinnosti, dojednané touto smlouvou.
2. Strany se zavazují vyjádřit se k dodatkům této smlouvy písemně do 3 dnů po odeslání dodatků druhou stranou. Po stejnou dobu je tímto návrhem vázána strana, která jej podala. Jakmile nedojde k dohodě o znění dodatku ke smlouvě, jsou obě strany oprávněné, aby kterákoliv požádala o rozhodnutí soud.
3. Smluvní strany se dohodly, že povinná strana uhradí straně oprávněné v doložené výši náklady na vykonané práce, které vznikly
 - zhotoviteli tím, že začal na základě objednávky v nezbytně nutném rozsahu přípravu plnění podle objednávky a k uzavření smlouvy nedošlo z důvodů na straně objednatele;
 - zhotoviteli tím, že objednatel ani v dodatečné lhůtě přiměřené závazku určené zhotovitelem nesplnil svoji povinnost součinnosti v dojednaném rozsahu, a proto zhotovitel od smlouvy odstoupil.
4. Objednatel má právo posunout nebo odložit termín zpracování projektové dokumentace a provádět změny postupu prací v závislosti na výši disponibilních prostředků pro financování projektu. Objednatel

je oprávněn z důvodů nedostatku finančních prostředků nebo změny podmínek přípravy projektované stavby zmenšit rozsah předmětu plnění smlouvy či plnění přerušit nebo zcela ukončit před jeho dokončením. V případě, že objednatel bude nucen z důvodů nedostatku finančních prostředků toto právo použít, nemá zhotovitel vůči objednateli žádné finanční nároky plynoucí z posunutí, přerušeni nebo předčasného ukončení předmětu plnění smlouvy, tj. projektových a souvisejících prací, vyjma uhrazení prokazatelné rozpracovanosti na výše uvedených aktivitách.

Článek 14 **Odstoupení od smlouvy**

1. Objednatel může odstoupit od smlouvy z důvodů stanovených občanským zákoníkem, v souladu s ustanovením § 223 ZZVZ, a dále v případě, že:
 - insolvenční soud vydá rozhodnutí o úpadku zhotovitele, nebo pokud by byl pro zhotovitele z důvodu jeho platební neschopnosti úředně jmenován likvidátor nebo správce, nebo byla zahájena exekuce nebo veřejná dražba na majetek zhotovitele, může objednatel bez omezení jakéhokoliv jiného svého práva odstoupit od této smlouvy písemným sdělením zhotoviteli, likvidátorovi nebo správci
 - příslušný odborník nebo soudní znalec prokazatelně zjistí, že zhotovitel provádí nekvalitní dílo, a to v jakékoliv fázi jeho zhotovování nebo jednotlivého technologického postupu,
 - zhotovitel opakovaně poruší nebo nesplní ujednání této smlouvy, provádí dílo v rozporu s právními předpisy a technickými normami a pokyny objednatele,
 - zhotovitel uvedl v nabídce Zakázky nesprávně, klamavé nebo neplatné informace nebo doklady, které neodpovídají skutečnosti a měly nebo mohly mít vliv na výsledek předmětné Zakázky,
 - zhotovitel bude v prodlení delším než 14 kalendářních dnů oproti závazným termínům plnění uvedených v článku 6 Doba a místo plnění této smlouvy.
2. Zhotovitel může od této smlouvy odstoupit v případě, že mu objednatel neumožní provádět dílo za podmínek sjednaných v této smlouvě.
3. Každá ze smluvních stran může ve shora uvedených případech od této smlouvy odstoupit po předchozím písemném upozornění druhé smluvní strany. Dnem odstoupení od smlouvy je následující den po doručení doporučeného dopisu druhé smluvní straně. Smluvní strany se dohodly na způsobu doručování písemností tak, že povinnost doručení je splněna tehdy, je-li písemnost zasílána na adresu místa podnikání zhotovitele nebo objednatele, uvedených v čl. I. této smlouvy. V případě, že bude k doručení písemnosti využito doručení poštou, považuje se zásilka za doručenu dnem následujícím po dni, kdy byla na základě podacího lístku doporučeně podána k poštovní přepravě.
4. V případě odstoupení od smlouvy smluvní strany provedou inventuru a vyúčtování dosud provedených prací na díle.
5. Při dočasném nebo definitivním zastavení prací na díle z příčin na straně objednatele zaplatí objednatel zhotoviteli skutečně vynaložené náklady.

Článek 15 **Zásady společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek**

1. Zhotovitel prohlašuje, že si je vědom skutečnosti, že objednatel má zájem na plnění této smlouvy v souladu se zásadami společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek. Zhotovitel se zavazuje po celou dobu trvání této smlouvy zajistit dodržování veškerých právních předpisů, zejména pak pracovněprávních (odměňování, pracovní doba, doba odpočinku mezi směnami, placené přesčasy), dále předpisů týkajících se oblasti zaměstnanosti a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, tj. zejména zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), a to vůči všem osobám, které se na plnění smlouvy podílejí a bez ohledu na to, zda bude podle této smlouvy plněno zhotovitelem či jeho poddodavatelem.

2. Zhotovitel je povinen po dobu trvání této smlouvy vždy na výzvu kupujícího předložit čestné prohlášení, v němž uvede jmenný seznam všech svých zaměstnanců, agenturních zaměstnanců, živnostníků a dalších osob, se kterými se na realizaci smlouvy podílel v době od uzavření smlouvy či od poslední výzvy k předložení prohlášení. V čestném prohlášení musí být uvedeno, zda všechny osoby v seznamu uvedené jsou vedeny v příslušných registrech, zejména živnostenském rejstříku, registru pojištěnců ČSSZ a mají příslušná povolení k pobytu v ČR a k výkonu pracovní činnosti. Dále zde bude potvrzeno, že uvedené osoby byly proškoleny z problematiky BOZP a že jsou vybaveny osobními ochrannými pracovními prostředky dle platné legislativy. Zhotovitel bere na vědomí, že tato prohlášení je objednatel oprávněn poskytnout příslušným orgánům státní správy ČR. Tato povinnost platí bez ohledu na to, zda bude plněno podle této smlouvy prováděno zhotovitelem či jeho poddodavatelem.
3. Zhotovitel je povinen oznámit objednateli, že vůči němu či jeho poddodavateli bylo orgánem státní správy (zejména Státním úřadem inspekce práce či oblastními inspektoráty, Krajskou hygienickou stanicí apod.) zahájeno řízení pro porušení právních předpisů, jichž se dotýká ujednání v odst. 1 a odst. 2, a k němuž došlo při provádění dodávky nebo v souvislosti s ní, a to nejpozději do 10 dnů od doručení oznámení o zahájení řízení. Součástí oznámení zhotovitele bude též informace o datu doručení oznámení o zahájení řízení.
4. Zhotovitel prohlašuje, že v případě výběru poddodavatelů, bude-li to s ohledem na poptávané práce a činnosti vhodné, resp. možné, upřednostní poddodavatele zaměstnávající osoby znevýhodněné na trhu práce nebo pracovníky se zdravotním postižením.
5. V případě, budou-li činností zhotovitele vznikat nečistoty, mající dle zák. č. 541/2020 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů, charakter odpadu, zavazuje se zhotovitel likvidovat tento odpad na vlastní náklad v souladu s obecně závaznými právními předpisy.
6. Zhotovitel odpovídá za to, že při plnění smlouvy nepoužije žádný materiál, o kterém je v době jeho dodání známo, že je škodlivý. Pokud tak zhotovitel učiní, je povinen provést na svoje náklady nápravu. Stejně tak zhotovitel odpovídá za to, že k plnění smlouvy nepoužije materiály, které nemají požadovanou certifikaci, je-li pro jejich použití nezbytná podle příslušných předpisů.
7. Zhotovitel použije při plnění smlouvy pouze výrobky, které mají vlastnosti zaručující při běžné údržbě mechanickou pevnost a stabilitu, požární bezpečnost, ochranu zdraví a životního prostředí, bezpečnost při užívání, ochranu proti hluku, úsporu energií a splňující hygienické požadavky.

Článek 16

Závěrečná ustanovení

1. Tato smlouva o dílo je uzavřena okamžikem podpisu všemi smluvními stranami a nabývá účinnosti okamžikem uveřejnění v registru smluv dle zákona č. 340/2015 Sb. Tato smlouva zaniká oboustranně splněním všech závazků v ní uvedených.
2. Změna této smlouvy může být provedena pouze písemným způsobem, a to na základě dohody obou smluvních stran. Ujednání o závazných ustanoveních či změnách (lhůty předání dokumentace, lhůty dokončení prací, cena díla aj.) jsou závazná pouze jako dodatek této smlouvy s číselným označením podle pořadového čísla příslušné změny smlouvy.
3. Případná neplatnost některého ustanovení této smlouvy nezpůsobuje neplatnost ostatních ustanovení. V případě, že kterékoliv ustanovení této smlouvy se stane neplatným nebo neúčinným, smluvní strany se zavazují bez zbytečných odkladů nahradit takové ustanovení novým.
4. Zhotovitel prohlašuje, že se před uzavřením smlouvy o dílo nedopustil v souvislosti s řízením sám nebo prostřednictvím jiné osoby žádného jednání, jež by odporovalo zákonu nebo dobrým mravům nebo by zákon obcházelo, zejména že nenabízel žádné výhody osobám podílejícím se na zadání veřejné zakázky, na kterou s ním zadavatel uzavřel smlouvu o dílo, a že se zejména ve vztahu k ostatním účastníkům nedopustil žádného jednání narušujícího hospodářskou soutěž.

5. V dalším se tato smlouva řídí ustanoveními občanského zákoníku a dalších doplňujících, prováděcích a vztahujících se předpisů v aktuálním znění.
6. Objednatel a zhotovitel se při plnění smlouvy v rozsahu inženýrské činnosti řídí § 2430 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, tj. jako příkazce a příkazník v režimu smluvní úpravy příkazní smlouvy.
7. Smluvní strany prohlašují, že předem souhlasí s možným zpřístupněním, či zveřejněním celé této smlouvy v jejím plném znění, jakož i všech úkonů a okolností s touto smlouvou souvisejících, ke kterému může kdykoliv v budoucnu dojít.
8. Zhotovitel i objednatel shodně prohlašují, že si tuto smlouvu před jejím podpisem přečetli, že byla uzavřena po vzájemném projednání podle jejich pravé a svobodné vůle, určitě, vážně a srozumitelně, nikoliv v tísní za nápadně nevýhodných podmínek. Na znamení souhlasu s obsahem této smlouvy připojují obě strany smlouvy své podpisy.
9. Pokud bude tato smlouva uzavřena v listinné podobě, bude vyhotovena ve čtyřech výtiscích, z nichž dva obdrží objednatel a dva zhotovitel.
10. Objednatel si vyhrazuje právo uveřejnit smlouvu uzavřenou na základě veřejné zakázky včetně příloh, všech jejích změn a dodatků, výši skutečně uhrazené ceny za plnění veřejné zakázky na profilu zadavatele podle § 219 zákona 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů.
11. Zhotovitel a jeho zaměstnanci jsou si vědomi, že při plnění díla dle této smlouvy mohou přijít do styku s osobními a citlivými údaji podléhající ochraně dle nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) a nesou plnou odpovědnost za případné porušení těchto zákonů a souvisejících právních předpisů.
12. Smlouva se uzavírá s odkládací podmínkou účinnosti závazku smluvních stran k realizaci závazku uvedeného v článku 4 odst. 3 písm. f. smlouvy (činnost autorského dozoru), ke které dojde až uzavřením smlouvy mezi objednatel a budoucím zhotovitelem stavby vybraným v zadávacím řízení na základě projektové dokumentace ve stupni pro provedení stavby dle této smlouvy o dílo. Jestliže by k naplnění podmínky dle tohoto odstavce smlouvy nedošlo, bez ohledu na důvod, a to do 5 let od nabytí účinnosti smlouvy, nebude smlouva v rozsahu definujícím práva a povinnosti smluvních stran ve vztahu k předmětu smlouvy vymezeného v článku 4 odst. 3 písm. f. smlouvy závazná.
13. Zhotovitel na sebe přebírá nebezpečí změny okolností. Smluvní strany vylučují uplatnění ustanovení § 1765, § 1766 a § 2620 občanského zákoníku na svůj smluvní vztah založený smlouvou.

V Nymburce, dne 1.11.2023

V Příbrami, dne 23.10.2023

Za objednatele:

Za zhotovitele:

Ing. Tomáš Mach, Ph.D.
starosta města

Ing. Petr Sukdolák
jednatel

Metodický návod
odboru odpadů Ministerstva životního prostředí
pro řízení vzniku stavebních a demoličních
odpadů a pro nakládání s nimi

Praha, srpen 2018

Obsah

1. Úvod	3
1.1 Oblast použití	3
1.2 Používané pojmy	4
2. Doporučené postupy pro přípravu a provádění stavby ve vztahu k řízení předcházení vzniku, využívání stavebních a demoličních odpadů a k nakládání s nimi	6
2.1 Příprava stavby	6
Odstranění	6
Změna dokončené stavby, údržba stavby	8
Stavby dopravní infrastruktury	8
Shrnutí	9
2.2 Provádění odstranění stavby nebo jejích částí	10
2.3 Předcházení vzniku a nakládání se stavebními a demoličními odpady	12
2.4 Řízení a zabezpečování kvality	15
2.5 Přejímka stavebních a demoličních odpadů do recyklačních zařízení a jiných zařízení určených k nakládání s odpady	16
2.6 Kvalita výrobků a normy pro výrobky	16
3. Závěr	18
Přílohy	19
Příloha č. 1	19
Příloha č. 2	20
Příloha č. 3	21
Příloha č. 4	25
Příloha č. 5	27

1. Úvod

Metodický návod naplňuje usnesení vlády ČR č. 1080 ze dne 22. 12. 2014, k provedení nařízení vlády č. 352/2014 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky pro období 2015–2024 a je vydáván s cílem:

- omezit množství nebezpečných odpadů vznikajících při zřizování staveb, jejich údržbě, změnách dokončených staveb (stavební úpravy, přístavby a nástavby) a odstraňování staveb,
- sjednotit postup přiřazování kategorie odpadu (nebezpečný nebo ostatní odpad) u vznikajících stavebních a demoličních odpadů v souladu s § 6 zákona o odpadech a jeho prováděcími předpisy /1/,
- zabezpečit přednostní využívání stavebních a demoličních odpadů a jednotně vymezit podmínky pro přejímku odpadů do zařízení k jejich využívání,
- minimalizovat riziko při nakládání se stavebními a demoličními odpady.

Jednou ze základních povinností stanovených osobám odpovídajícím za přípravu a provádění staveb podle stavebního zákona /2/ je ochrana životního prostředí a zdraví lidí, která je mimo jiné vázána na předcházení vzniku a řádné nakládání s odpady vznikajícími při stavebních činnostech souvisejících s uskutečňováním nových staveb a zejména se změnami dokončených staveb a odstraňováním staveb.

Odpady, vznikající při uskutečňování, údržbě, rekonstrukcích a odstraňování staveb, nazývané v souladu s názvem podskupiny odpadů v Katalogu odpadů jako „stavební a demoliční odpady“, mohou být při vhodném řízení jejich vzniku a stanoveném nakládání s nimi významným zdrojem úspor primárních surovin.

Předmětem tohoto Metodického návodu jsou doporučené postupy, které, pokud budou při přípravě dokumentace staveb a jejich provádění odpovědnými osobami (projektantem, autorizovaným inspektorem, stavebníkem, stavbyvedoucím, stavebním dozorem apod.) dodržovány, směřují k vysoké úrovni ochrany zdraví lidí při nakládání s odpady a ke snížení rizika znečišťování nebo ohrožení životního prostředí.

1.1 Oblast použití

Metodický návod je určen osobám, které řídí a vykonávají činnosti při přípravě a provádění stavby (stavebník, stavební dozor, projektant, stavbyvedoucí apod.) /2/ a odpovídají za soulad těchto činností s požadavky obecně závazných právních předpisů včetně zákona o odpadech /1/. Metodický návod je určen rovněž pracovníkům orgánů veřejné správy v rámci stavebního řízení, odpadového hospodářství, osobám pověřeným k hodnocení nebezpečných vlastností odpadů a všem dalším osobám, kterým při jejich činnostech vznikají stavební a demoliční odpady.

Metodický návod je zaměřen zejména na problematiku vzniku odpadů z údržby, změn dokončených staveb a odstraňování staveb budov a staveb dopravní infrastruktury provedených zejména z cihelného zdiva, betonových a železobetonových konstrukcí, živičných materiálů (bez příměsí dehtu), kamene, štěrkopísků a dalších obdobných materiálů.

Metodický návod je rovněž možné využít pro dřevostavby a stavby z jiných rostlinných materiálů.

Využití návodu je doporučeno zejména pro:

- přípravu dokumentace staveb, pro provádění staveb a zejména pro provádění jejich oprav, změn dokončených staveb (stavebních úprav, přístaveb a nástaveb) a odstraňování (bourání, demolice),
- vydávání stanovisek správních orgánů ochrany životního prostředí,
- hodnocení nebezpečných vlastností stavebních a demoličních odpadů pověřenými osobami (včetně vzorkování odpadů k tomuto účelu),
- další činnosti spojené se vznikem stavebních a demoličních odpadů a nakládáním s nimi.

1.2 Používané pojmy

Stavební a demoliční odpad – odpad vznikající při zřizování staveb, jejich údržbě, při změnách dokončených staveb a odstraňování staveb zařazovaný do skupiny 17 Katalogu odpadů /1.2/ (zejména vytěžené zeminy, stavební výrobky a materiály); výběr nejběžnějších druhů těchto odpadů je uveden v příloze č. 1 tohoto návodu.

Stavby dopravní infrastruktury – stavby pozemních komunikací, drah, vodních cest, letišť apod. a s nimi související zařízení /2/.

Opětovné použití – použití částí stavebních výrobků a stavebních výrobků odnímaných z původního místa ve stavbě při údržbě stavby, změnách dokončených staveb a odstraňování staveb ke stejnému účelu, ke kterému byly původně určeny (umístěním do stavby v případě, že odpovídají požadavkům na stavební výrobky) bez nutnosti úpravy; v tomto případě se tyto věci nestávají odpady; u výkopových zemin je jejich opětovné použití bez dalších podmínek vázáno pouze na stavbu, kde zeminy vznikly.

Využívání odpadů – činnosti uvedené v příloze č. 3 k zákonu o odpadech /1/; pro potřeby tohoto metodického návodu se jedná zejména o materiálové využívání odpadů – náhradu prvotních surovin stavebními a demoličními odpady nebo využití látkových vlastností těchto odpadů k původnímu účelu nebo k jiným účelům, s výjimkou bezprostředního získání energie. Zejména se jedná o způsob uvedený v příloze č. 3 k zákonu o odpadech /1/ pod kódem R 5 – Recyklace nebo zpětné získávání ostatních anorganických materiálů.

Úprava odpadů – každá činnost, která vede ke změně chemických, biologických nebo fyzikálních vlastností odpadů (včetně jejich třídění) za účelem umožnění nebo usnadnění jejich dopravy, využití, odstraňování nebo za účelem snížení jejich nebezpečných vlastností /1/. U stavebního a demoličního odpadu se jedná zejména o úpravu velikosti jeho složek (drcení) a třídění (fyzikální úprava) včetně vytřídění kovů (např. armovací železo).

Recyklát ze stavebního a demoličního odpadu - materiálový výstup ze zařízení k využívání a úpravě stavebních a demoličních odpadů kategorie ostatní odpad a odpadů podobných stavebním a demoličním odpadům, spočívající ve změně zrnitosti a jeho roztřídění na velikostní frakce recyklovaného umělého kameniva v zařízeních k tomu určených (recyklačních linkách), který může být uváděn na trh jako výrobek v souladu se zvláštními právními předpisy /3/, /3.1/, /17/ nebo využit jako upravený odpad na povrchu terénu v souladu se zákonem o odpadech /1/ a vyhláškou č. 294/2005 Sb. /1.4/.

Stavebník – osoba, která pro sebe žádá vydání stavebního povolení nebo ohlašuje provedení stavby, terénní úpravy nebo zařízení, jakož i její právní nástupce, a dále osoba, která stavbu, terénní úpravu nebo zařízení provádí, pokud nejde o stavebního podnikatele realizujícího

stavbu v rámci své podnikatelské činnosti; stavebníkem se rozumí též investor a objednatel stavby /2/.

Stavební podnikatel – osoba oprávněná k provádění stavebních nebo montážních prací /2/ jako předmětu své činnosti podle živnostenského zákona /2.5/.

Stavební dozor – odborný dozor nad prováděním stavby svépomocí vykonávaný osobou, která má vysokoškolské vzdělání stavebního nebo architektonického směru nebo střední vzdělání stavebního směru s maturitní zkouškou a alespoň 3 roky praxe při provádění staveb /2/.

Projektant – fyzická osoba oprávněná k vybraným činnostem podle zvláštního právního předpisu /2.4/.

Stavbyvedoucí – osoba, která zabezpečuje odborné vedení provádění stavby a má pro tuto činnost oprávnění podle zvláštního právního předpisu /2/, /2.4/.

Pověřená osoba – právnická osoba nebo fyzická osoba pověřená Ministerstvem životního prostředí nebo Ministerstvem zdravotnictví k hodnocení příslušných nebezpečných vlastností odpadů /1/.

Vymezené části stavby – části stavby vymezené při prohlídce stavby před její údržbou, změnou nebo odstraněním, vyhodnocené jako podezřelé z přítomnosti škodlivin, které byly při prohlídce stavby určeny k odnětí ze stavby ve zvláštním režimu, zabezpečujícím vysokou úroveň ochrany zdraví lidí a minimalizaci možnosti rozšíření škodlivin do životního prostředí v souladu se zvláštními právními předpisy /1/, /4/.

2. Doporučené postupy pro přípravu a provádění stavby ve vztahu k řízení předcházení vzniku, využívání stavebních a demoličních odpadů a k nakládání s nimi

2.1 Příprava stavby

Odstranění

Vlastník stavby je podle § 128 odst. 1 stavebního zákona /2/ povinen ohlásit stavebnímu úřadu záměr odstranit stavbu, s výjimkou staveb uvedených v § 103, nejde-li o stavbu podle § 103 odst. 1 písm. e) bodů 4 až 8 nebo stavbu, v níž je obsažen azbest. Ohlášení obsahuje základní údaje o stavbě, předpokládaný termín započetí a ukončení prací, způsob odstranění stavby, identifikaci sousedních pozemků nezbytných k provedení bouracích prací, statistické ukazatele u budov obsahujících byty. Jde-li o stavby, které vyžadují stavební povolení nebo ohlášení podle § 104 odst. 1 písm. a) až e), připojí k ohlášení dokumentaci bouracích prací, závazná stanoviska, popřípadě rozhodnutí dotčených orgánů ke způsobu odstranění vyžadovaná zvláštními právními předpisy, vyjádření dotčených vlastníků veřejné dopravní a technické infrastruktury.

Podle § 128 odst. 5 stavebního zákona /2/ je vlastník stavby povinen zajistit, aby odstranění stavby bylo provedeno stavebním podnikatelem. Stavbu, která k uskutečnění nevyžaduje stavební povolení, může její vlastník odstranit svépomocí, pokud zajistí provádění stavebního dozoru. U staveb, v nichž je obsažen azbest, zajistí provádění dozoru osobou, která má oprávnění pro odborné vedení provádění stavby podle zvláštního právního předpisu /2.4/ (více viz *Metodický návod MŽP pro řízení vzniku odpadů s obsahem azbestu při provádění a odstraňování staveb a pro nakládání s nimi /14/*).

U všech druhů staveb, na které se vztahuje povinnost zpracovat dokumentaci bouracích prací k jejich odstranění (§ 128 stavebního zákona /2/) se doporučuje provést důkladnou prohlídku všech prostor dotčeného objektu a jeho okolí. Doporučuje se, aby prohlídku stavby provedla skupina osob tvořená stavebníkem, projektantem a osobou pověřenou k hodnocení nebezpečných vlastností odpadů. Jako účelné je doporučeno doplnit skupinu odborníka na demontáži staveb (Osoba se stavebně-technickým nebo přírodovědným vzděláním vykazující znalosti v oblastech bouracích prací a právních předpisů týkajících se odpadů a provádění odstraňování staveb, zejména zákona o odpadech a stavebního zákona). V případě odstraňování stavby, která k uskutečnění záměru vyžaduje ohlášení stavebnímu úřadu podle ustanovení § 104 odst. 1 písm. a) - e) stavebního zákona /2/ nebo stavby, která k uskutečnění záměru nevyžaduje stavební povolení ani ohlášení stavebnímu úřadu podle ustanovení § 103 stavebního zákona /2/ se doporučuje provést prohlídku přiměřeně, tzn., že prohlídku uskuteční stavbyvedoucí nebo osoba, která bude provádět při odstranění stavby stavební dozor.

Před prohlídkou stavby se doporučuje seznámit se:

- s doklady o souladu existence stavby s požadavky stavebního zákona a o shodě skutečného užívání stavby s účelem, s nímž byla stavba zřízena. Jedná se zejména o následující doklady: dokumentace stavby ověřené stavebním úřadem při postupech podle stavebního zákona (ohlášení stavby, stavební povolení, povolení k užívání stavby, změny v užívání stavby apod.), výpis z katastru nemovitostí, atd.;
- s informacemi o historii objektu (stavby) – v písemné podobě nebo rozhovory s pamětníky. Jedná se zejména o informace o změnách užívání stavby, změny

technologíí užívaných v objektu, havárie (požáry), důsledky válečných událostí, přestavby a opravy, které by měly být vždy alespoň rámcově datovány, zmínky o původní nebo dodatečné aplikaci materiálů obsahujících azbest, jako jsou protipožární izolace, těsnění, nástřiky. (Např. příčky s obsahem azbestových desek byly často aplikovány až do dokončené stavby v rámci vnitřních úprav místností.);

- s činnostmi uskutečňovanými v dotčené stavbě v minulosti dávné i nedávné, se zaměřením zejména na suroviny, výrobky a odpady, s nimiž bylo v objektu nakládáno, na druhy nebezpečných chemických látek a přípravků a na místa, kde bylo s dotčenými věcmi nakládáno včetně míst jejich skladování;
- se způsobem vytápění budovy (lokální vytápění, způsob odvodu spalin, identifikace stavebních konstrukcí, které byly ve styku se spalinami), s druhem paliv spalovaných ve zdrojích tepla, způsobem manipulace s palivy a způsobem a místem jejich skladování;
- se způsobem odvodu odpadních vod a s jejich kvalitou, s umístěním předčisticích zařízení odpadních vod v budově (umístění sedimentačních jímek, odlučovačů olejů a benzínu, odlučovačů tuků a čistíren odpadních vod) a trasováním a materiály použitými pro zřízení kanalizace, umístění bezodtokých jímek apod.;
- s ostatními zdroji znečišťování ovzduší a předčisticími zařízeními zajišťujícími plnění emisních limitů z těchto zdrojů i ze spalovacích zdrojů;
- se zdroji vody v objektu (studny, materiál vodovodních potrubí s důrazem na olovo nebo azbest) a se zásobníky a zařízeními na úpravu vody;
- s výsledky ekologických auditů, pokud byl dotčený objekt jejich předmětem.

Při prohlídce stavby se doporučuje:

- zaměřit se na ověření tloušťky příček a podhledů a době jejich zabudování do stavby (pomůcka pro identifikaci stavebních materiálů obsahujících azbest, více viz Metodický návod pro řízení vzniku odpadů s obsahem azbestu při provádění a odstraňování staveb a pro nakládání s nimi /14/);
- jednoznačně identifikovat nosné prvky a překontrolovat jejich rozměry a provedení. Při přípravě složitější dokumentace bouracích prací k odstranění stavby nebo jejích částí se musí správně odhadnout skutečné působení sil na konstrukci stavby. Ačkoliv je projektová dokumentace (pokud je k dispozici) užitečnou pomůckou, skutečné provedení stavby jí nemusí zcela odpovídat.

Účelem prohlídky stavby je určení vymezených částí stavby, které se stanou po odnětí ze stavby nebezpečnými odpady nebo mohou být zdrojem vzniku nebezpečných odpadů nebo za účelem identifikace materiálů, které lze opětovně použít nebo recyklovat. Během prohlídky by se měl identifikovat vzniklý stavební odpad a odpad z demolic a specifikovat postupy rozebrání a demolice. To sestává z identifikace všech odpadových materiálů, které vzniknou při demolici, s určením množství, kvality a umístění v rámci stavby nebo civilní infrastruktury; měly by být identifikovány všechny materiály a proveden přiměřený odhad množství odpadu vzniklého při odstranění nebo změnách stavby. Seznam stavebních a demoličních materiálů, které je potřeba ze stavby odstranit před demolicí je uveden v příloze č. 3. Prohlídka stavby by měla poskytnout informace o materiálech, které se třídí u zdroje (např. nebezpečný odpad), o materiálech, které je anebo není možné opětovně použít nebo recyklovat, o způsobu nakládání s odpady a možnostech jejich recyklace.

Vymezené části stavby, pokud je to z důvodu statické bezpečnosti stavby možné, budou v dokumentaci určeny k odstranění ze stavby odděleně. Tím se zabrání míšení odpadů kategorie ostatní a kategorie nebezpečný. U stavby obsahující azbest je nutno věnovat zvláštní pozornost určení vymezených částí obsahující azbestové materiály, a to provedením stavebně technického průzkumu (inspekce) zjištění výskytu azbestu oprávněnou osobou, jehož součástí je odběr vzorků a jejich následná analýza v akreditované laboratoři. (více viz *Metodický návod pro řízení vzniku odpadů s obsahem azbestu při provádění a odstraňování staveb a pro nakládání s nimi /14/*).

Pozornost je třeba věnovat také nakládání s nebezpečnými látkami ve vztahu k podzemním a povrchovým vodám. Při nakládání se závadnými látkami ve větším rozsahu, nebo v případech, kdy je zacházení s nimi spojeno se zvýšeným nebezpečím pro povrchové či podzemní vody má uživatel závadných látek povinnost dle § 39 vodního zákona vypracovat plán opatření pro případy havárie v souladu s vyhláškou č. 450/2005 Sb. /13.1/a předložit jej ke schválení příslušnému vodoprávnímu úřadu.

Prohlídku stavby se doporučuje dokumentovat zápisem (protokolem), který je jedním z podkladů pro zpracování dokumentace odstranění stavby. Zápis (protokol) z prohlídky stavby je doporučeno doprovodit fotodokumentací. Doporučený obsah zápisu (protokolu) o prohlídce stavby je uveden v příloze č. 2 tohoto metodického návodu. Vymezené části stavby se doporučuje před zahájením stavebních prací zřetelně označit.

V případě pochybností se doporučuje odebrat při prohlídce nebo následně před zahájením stavebních prací vzorky stavebních materiálů (budoucích odpadů) z vymezených částí stavby. Odběr vzorků stavebních materiálů metodou vzorkování s úsudkem z vymezených částí stavby, u nichž se předpokládá, že se stanou odpady, musí být dokumentován a proveden v souladu s požadavky vyhlášky č. 94/2016 Sb. /1.1/.

Výsledky zkoušek odebraných vzorků z vymezených částí stavby jsou jedním z podkladů pro zpracování dokumentace odstranění stavby a podkladem pro zařazení případně vzniklých odpadů do příslušné kategorie (ostatní odpad nebo nebezpečný odpad) a zpracování základního popisu odpadů.

Každá změna stavby nebo odstranění stavby musí být v etapě projektové přípravy dobře naplánováno a při realizaci dobře řízeno. Přípravné činnosti jsou zvláště důležité v případě větších staveb.

Změna dokončené stavby, údržba stavby

Při přípravě prací, které v rámci změny dokončené stavby nebo údržby stavby vyžadují odstranění některých částí stavby, se prohlídka stavby a zápis (protokol) o ní provádějí obdobně jako v případě přípravy odstranění stavby jako celku. Prohlídka stavby by měla být zaměřena zejména na identifikaci přítomnosti stavebních materiálů s nebezpečnými látkami a materiálů s obsahem azbestu ve stavbě.

Stavby dopravní infrastruktury

Při přípravě odstraňování stavby, změny dokončené stavby nebo její údržby se doporučuje při odběrech vzorků ze stavby využívat mimo metody vzorkování s úsudkem též metodu systematického vzorkování. Za dostatečné pro ověření průměrné kvality budoucího odpadu vzniklého odstraňováním liniových staveb je považován krok 1000 m pro odběr jednoho

reprezentativního vzorku ze stavby (vzorkovaná jednotka). Tento postup je doporučen v případě, že provozováním stavby nedošlo v určeném úseku k mimořádnému bodovému znečištění, např. v důsledku havárie. Dílčí vzorky (náběry) odebírané pro přípravu reprezentativního vzorku z příslušného úseku stavby by měly být v místě odběru vzorku odebírány s četností min. 1 dílčí vzorek na 1 m² průřezu stavby kolmého na linii stavby v daném místě. Nejméně dvě třetiny dílčích vzorků by měly být odebrány z míst více jak 0,5 m pod povrchem odstraňované stavby (pokud to provedení stavby umožňuje). Je doporučeno odebírat dílčí vzorky (náběry) použité k vytvoření laboratorních vzorků (reprezentativních vzorků) rovnoměrně (systematicky) po celém dotčeném úseku stavby. Při přípravě vzorkování je nutné zvážit a v plánu vzorkování zohlednit heterogenitu materiálu, z něhož byla (je) stavba zřízena a podle toho stanovit vzorkovací nářadí (vzorkovače použité při odběru) a minimální hmotnost terénního vzorku, který bude při vytváření laboratorního vzorku zpracováván. Vzorkování a jeho přípravu je nutné podřídit obecným požadavkům stanoveným v technických normách – viz příloha č. 4.

Shrnutí

V souladu s § 128 odst. 1 stavebního zákona /2/ ohlašuje odstranění stavby její vlastník stavebnímu úřadu podáním na formuláři, jehož náležitosti jsou stanoveny v příloze č. 15 k vyhlášce č. 503/2006 Sb. /2.1/. Mezi přílohy, které se připojují k tomuto ohlášení, náleží u staveb, které vyžadují stavební povolení nebo ohlášení podle § 104 odst. 1 písm. a) až e) dokumentace bouracích prací, zpracovaná v rozsahu přílohy č. 15 k vyhlášce č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb /2.3/, u ostatních staveb obsahuje dokumentace bouracích prací situaci odstraňované stavby, její stručný popis, organizaci bouracích prací a informaci o dodržení požadavků dotčených orgánů, údaje o tom, jak se naloží s vybouraným materiálem a kam se přebytečný materiál uloží. Dále se k ohlášení záměru odstranit stavbu připojují závazná stanoviska dotčených orgánů k odstranění stavby, pokud jsou zvláštním zákonem vyžadována - viz část B přílohy č. 15 k vyhlášce /2.1/.

I v případě změn dokončených staveb podává stavebník žádost o stavební povolení stavebnímu úřadu na formuláři, jehož náležitosti jsou stanoveny v příloze č. 2 k vyhlášce /2.1/ a mezi přílohy, které se připojují k této žádosti, náleží projektová dokumentace stavby zpracovaná autorizovanou osobou v rozsahu přílohy č. 12 k vyhlášce č. 499/2006 Sb. /2.3/ a závazná stanoviska dotčených orgánů, pokud jsou zvláštním zákonem vyžadována.

Rovněž pro ohlášení staveb uvedených v ustanovení § 104 odst. 1 písm. a) až e) stavebního zákona /2/ včetně jejich změn, je předepsán formulář, a to v příloze č. 8 k vyhlášce /2.1/. K ohlášení se také připojuje projektová dokumentace zpracovaná autorizovanou osobou v rozsahu přílohy č. 12 k vyhlášce č. 499/2006 Sb. Pokud mohou být ohlašovanou stavbou dotčeny veřejné zájmy chráněné zvláštními předpisy, tak stavebník k ohlášení dokládá závazná stanoviska dotčených orgánů s provedením stavby.

Od 1. ledna 2018 vydává dle § 79 odst. 4 zákona o odpadech /1/ obecní úřad obce s rozšířenou působností závazné stanovisko k umístění stavby, ke změně využití území, k povolení stavby a k řízením podle zvláštního právního předpisu z hlediska nakládání s odpady. Odbor odpadů Ministerstva životního prostředí vydal sdělení k vydávání závazných stanovisek podle § 79 odst. 4 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění zákona č. 225/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) dostupné na: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/stanovisko_ke_stavebnim_rizenim/\\$FILE/OOD_P-zavaznastanoviska-20180125.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/stanovisko_ke_stavebnim_rizenim/$FILE/OOD_P-zavaznastanoviska-20180125.pdf), podle kterého se doporučuje obecním úřadům obcí s rozšířenou působností při vydávání závazných stanovisek postupovat.

Ke sjednocení postupu pověřených osob při prohlídce staveb určených k údržbě, změně dokončené stavby nebo odstranění stavby a pro hodnocení nebezpečných vlastností stavebních a demoličních odpadů při vydávání osvědčení o vyloučení nebezpečných vlastností těchto odpadů byly upraveny požadavky na obsah příslušných školení pověřených osob.

2.2 Provádění odstranění stavby nebo jejích částí

Při odstraňování stavby nebo jejích částí v rámci změny dokončené stavby nebo údržby stavby je nutné postupně odstraňovat vymezené části stavby a ty části stavby, které je v rámci základního materiálu stavby možno považovat za příměsi komplikující recyklaci stavební suti a u nichž je to technologicky a ekonomicky možné (např. otvorové výplně stavebních konstrukcí, kovové a dřevěné střešní konstrukce, podlahové krytiny a konstrukce z kovu, plastu nebo dřeva, klempířské doplňky, rozvody médií, technologické zázemí staveb – rozvaděče, transformátory, výměníky, vzduchotechnická zařízení, výtahy apod.). S těmito věcmi je nutné nakládat samostatně jako se specifickými druhy stavebních odpadů.

Stavby je potřeba rozebírat selektivně a zejména s ohledem na další materiálové využití. Hlavní toky stavebního a demoličního odpadu je nutné pečlivě třídít a shromažďovat odděleně tak, aby byla zajištěna potřebná kvalita vytríděného materiálu určeného k recyklaci nebo opětovnému použití (například beton, cihly, omítka, krytiny a keramika). S cílem umožnit opakované použití a recyklace je potřeba počítat s rozebráním stále širšího množství materiálů např. materiály z lehkých obvodových pláštů, otvorových výplní stavebních konstrukcí tj. PVC, ploché sklo, kovy, obkladové materiály a sanitární výrobky, kotle ústředního topení, ohříváče vody, radiátory, okenní rámy, lampy a stínidla lamp, ocelové konstrukce a obkladový materiál. Další materiály, které je možné opětovně použít, nebo recyklovat jsou: beton, sádra, minerální izolace, materiály pro zateplování fasád např. z polystyrenu atd. V případě stavebních a demoličních odpadů na bázi sádky není vhodné využití pro účely využívání odpadů na povrchu terénu. CaSO_4 obsažený v těchto odpadech může být za určitých podmínek (anaerobní prostředí, přítomnost organické hmoty a vody) redukován až na toxický H_2S . Prioritně se doporučuje zvažovat a hledat možnosti využití použitých stavebních výrobků vznikajících při odstraňování stavby nebo jejích částí v rámci změny dokončené stavby nebo údržby stavby přímo v místě jejich vzniku (v rámci stavby). Podmínkou je, že použité stavební výrobky jsou pro další použití v místě stavby bezpečné – např. nejsou znečištěny škodlivinami. Tento postup je vyloučen u použitých stavebních výrobků obsahujících azbest.

Stavební výrobky, které byly použity při stavbě, se nestávají odpadem v případě, že jsou ze stavby odnímány a následně v místě stavby nebo na jiné stavbě použity opět jako stavební výrobky k původnímu účelu (např. očištěné cihly, panely, nosníky, štěrk, písek), protože nenaplňují definici odpadu uvedenou v § 3 zákona o odpadech /1/. V takovém případě nejsou podřízeny zákonu o odpadech /1/ a jejich užívání je řízeno zvláštními právními předpisy /3/, /7/.

Odpady vznikající ze základních minerálních stavebních materiálů (např. betonové a železobetonové konstrukce, tvárnice, cihly) je doporučeno, v případě, že je není možné využít jako celek k jejich původnímu účelu (cihly, železobetonové nosníky apod.), využívat nebo odstraňovat až po jejich úpravě (drcení, třídění) v zařízeních k tomu určených (recyklačních linkách).

Pokud u dřevěných částí staveb není možné jejich opětovné použití nebo materiálové využití (např. opětovné použití trámu, dřevo jako surovina pro výrobu dřevotřískových desek) doporučuje se jejich energetické využití v souladu se zákonem o odpadech /1/ a zákonem o ochraně ovzduší /12/ nebo odstranění spaláním v příslušném zařízení k odstraňování odpadů.

Jako paliva nemohou být spalovány dřevěné prvky stavby, které mohou obsahovat halogenované organické sloučeniny nebo těžké kovy v důsledku ošetření látkami na ochranu dřeva (např. železniční pražce, krovy) nebo nátěrovými hmotami (např. rámy oken). Odstraňování stavebních a demoličních odpadů charakteru biologicky rozložitelných odpadů ukládáním na skládky je právní úpravou zakázáno.

Je vhodné využívat dostupné technologie pro zpracování stavebního a demoličního odpadu s cílem třídění a následného využití odpadu jako zdroje pro výrobu paliva. Kromě dřeva a výrobků ze dřeva, které nejsou vhodné pro opětovné použití nebo recyklaci, se dají energeticky využít také plasty, izolační materiály na bázi organických látek nebo například vodotěsné vrstvy z asfaltu, ale již výhradně ve stacionárních zdrojích povolených k tepelnému zpracování odpadu dle zákona o ochraně ovzduší.

Přítomnost obalových materiálů na staveništích by se měla co nejvíc minimalizovat prostřednictvím optimalizace dodavatelského řetězce, například hromadnými dodávkami, dohodami s dodavateli o zpětném odběru obalů atd. Všechny odpad z obalů, který vznikne na staveništi, by se měl v co největší možné míře roztrždit podle druhu (např. na plasty, dřevo, lepenku a kov). Správné přiřazení kódů odpadu k odpadu z obalů je důležité při rozlišování obalů se zbytky obsahu, např. obalů od barev. Omezení množství vznikajícího nebezpečného odpadu lze dosáhnout např. důsledným vyprázdněním obalů a případně i umožněním vytvrzení nebo vyschnutí zbytků, které zůstaly v obalech. Obaly s vytvrzenými zbytky je zpravidla možné zařadit podle Katalogu odpadů jako odpady kategorie „ostatní odpad“.

Nebezpečné odpady je třeba oddělovat a odstraňovat samostatně před samotnou demolicí. Je nutné zabránit kontaminaci ostatních odpadů odpady nebezpečnými, k čemuž může během demolice dojít v důsledku nevhodného nakládání. Mezi nejběžnější nebezpečné odpady, které vznikají během stavebních a demoličních prací jsou odpady s obsahem azbestu, dehtu, polychlorovanými bifenoly, olova nebo například izolační materiály obsahující nebezpečné látky. Odstranění nebezpečných odpadů je nutné také z důvodu zabránění poškození recyklovatelných materiálů nebezpečnými látkami. I když jsou nebezpečné látky obsaženy jen ve velmi malém množství z celkových odpadních materiálů, jejich možná přítomnost může ovlivnit výslednou kvalitu recyklovaných výrobků.

Původce a oprávněná osoba, která nakládá s nebezpečnými odpady, jsou povinni zajistit, aby nebezpečné odpady byly označeny písemně způsobem a v rozsahu stanoveném prováděcím právním předpisem a grafickým symbolem podle přímo použitelného předpisu Evropské unie o klasifikaci, označování a balení látek a směsí /25/ v rozsahu stanoveném prováděcím právním předpisem. Nebezpečný odpad s nebezpečnou vlastností HP 9 Infekční se označuje grafickým symbolem stanoveným prováděcím právním předpisem. Způsob a rozsah označování nebezpečných odpadů je uveden v příloze č. 29 vyhlášky č. 383/2001 Sb. /1.3/.

Původce a oprávněná osoba, která nakládá s nebezpečným odpadem, jsou povinni zpracovat identifikační list nebezpečného odpadu a místa nakládání s nebezpečným odpadem tímto listem vybavit. Obsah identifikačního listu je uveden v příloze č. 3 vyhlášky č. 383/2001 Sb. /1.3/.

Jako shromažďovací prostředky nebezpečných odpadů mohou sloužit zejména speciální nádoby, kontejnery, obaly, jímky a nádrže, které splňují technické požadavky kladené na shromažďovací prostředky nebezpečných odpadů vyhláškou č. 383/2001 Sb. /1.3/ a které splňují požadavky stanovené zákonem o odpadech /1/ a zvláštními právními předpisy na ochranu životního prostředí a zdraví lidí /5, 12, 13/. Na shromažďování nebezpečných odpadů, které mají nebezpečné vlastnosti uvedené v příloze přímo použitelného předpisu Evropské

unie o nebezpečných vlastnostech odpadů /26/ zákona, popřípadě stejné nebezpečné vlastnosti jako mají chemické látky nebo přípravky, na které se vztahuje zvláštní právní předpis /9/, se také vztahují obdobné technické požadavky jako na shromažďování těchto chemických látek a přípravků podle zvláštních právních předpisů.

Každý, kdo zachází se zvláště nebezpečnými látkami nebo nebezpečnými látkami nebo kdo zachází se závadnými látkami ve větším rozsahu nebo kdy zacházení s nimi je spojeno se zvýšeným nebezpečím, je povinen dle § 39 vodního zákona /13/ a vyhlášky č. 450/2005 Sb. /13.1/ učinit odpovídající opatření, aby nevnikly do povrchových nebo podzemních vod nebo do kanalizací, které tvoří součást technologického vybavení výrobního zařízení.

V rámci stavební činnosti je nutné zaměřit se na snižování emisí prašnosti v souladu se zákonem o ochraně ovzduší /12/ a s vydanými Programy zlepšování kvality ovzduší (Opatření k omezování prašnosti ze stavební činnosti). Ke snižování emisí prašnosti lze realizovat opatření stanovené v Metodice pro stanovení opatření ke snížení vlivů stavební činnosti na imisní zatížení částicemi PM10 (kap. 3 Opatření k redukci prašnosti ze staveb) dostupné na: https://www.mzp.cz/cz/castice_pm10.

Shromažďovací prostředky stavebních a demoličních odpadů musí splňovat základní technické požadavky uvedené v odst. § 5 vyhlášky č. 383/2001 Sb. /1.3/. Při volbě shromažďovacího místa nebo umístění shromažďovacího prostředku musí být zohledněny otázky bezpečnosti při jeho obsluze, požární bezpečnosti, jeho dostupnosti a možnosti obsluhy mechanizačními a dopravními prostředky.

Shromažďovací prostředek může být vyprázdněn pouze do přepravního obalu určeného pro nakládání se shromažďovaným druhem odpadu nebo může sám být přepravním obalem nebo může být umístěn nebo vyprázdněn do skladu jako skladovací prostředek nebo umístěn či vyprázdněn do zařízení ke sběru nebo výkupu odpadů nebo do zařízení k využívání nebo odstraňování odpadů. Po vyprázdnění musí umožňovat čištění a desinfekci.

Jako sklady stavebních a demoličních odpadů mohou sloužit volné plochy, přístřešky, budovy, podzemní a nadzemní nádrže apod., které splňují technické požadavky kladené na sklady odpadů uvedené v odst. 1 § 7 vyhlášky 383/2001 Sb. /1.3/, požadavky stanovené zákonem a zvláštními právními předpisy na ochranu životního prostředí a zdraví lidí /5, 12, 13/ a které byly zřízeny k tomuto účelu v souladu se zvláštními právními předpisy. Sklady, jejich části a skladovací prostředky odpadů musí splňovat základní technické požadavky podle odst. 2 § 7 vyhlášky č. 383/2001 Sb.

Sklady, ve kterých jsou skladovány odpady určené k odstranění po dobu delší než 1 rok, a sklady, ve kterých jsou skladovány odpady určené k využití po dobu delší než 3 roky, musí svým technickým zabezpečením odpovídat ve vztahu ke skladovaným odpadům příslušné skupině skládek. Takové skladování se považuje za dlouhodobé.

Sklad odpadů musí být provozován podle provozního řádu, jehož obsah je shodný s obsahem provozního řádu zařízení pro nakládání s odpady skupiny A, uvedeného v příloze č. 1 vyhlášky č. 383/2001 Sb.

2.3 Předcházení vzniku a nakládání se stavebními a demoličními odpady

V rámci naplňování cíle Plánu odpadového hospodářství ČR, stanoveného nařízením vlády č. 352/2014 Sb. /1.5/ uvedeného v bodě 3.3.1.4 „Zvýšit do roku 2020 nejméně na 70 % hmotnosti míru přípravy k opětovnému použití a míru recyklace stavebních a demoličních odpadů“ a v souladu se zásadami uvedenými v písmenu a) „regulovat vznik stavebních a

demoličních odpadů a nakládání s nimi s ohledem na ochranu lidského zdraví a životního prostředí“ a písmenu b) „maximálně využívat upravené stavební a demoliční odpady a recykláty ze stavebních a demoličních odpadů“ se doporučuje projektantům při zpracování projektů staveb upřednostňovat využívání vhodných stavebních a demoličních odpadů (v souladu se stanovenými požadavky na využívání odpadů na povrchu terénu /1.4/) a výrobků z nich vyrobených, včetně recyklátů, splňujících požadavky na výrobky /3/, /3.1/. Stavební a demoliční odpady lze využívat v zařízeních k tomu určených (recyklačních linkách). V tomto směru se doporučuje zaměřit pozornost na tuto problematiku i dotčeným správním úřadům podílejícím se na stavebním řízení.

Součástí Plánu odpadového hospodářství ČR je Program předcházení vzniku odpadů ČR, který se zabývá snižováním množství a předcházením vzniku rovněž stavebních a demoličních odpadů. V rámci plnění dílčího cíle 9 „*V součinnosti s dalšími strategickými dokumenty vytvořit podmínky ke stabilizaci produkce nebezpečných odpadů, stavebních a demoličních odpadů, textilních odpadů a odpadů z výrobních směrnic s výhledem reálného snížení jejich produkce v následujících letech.*“ jsou realizována následující opatření:

- zajistit vypracování průvodce předcházení vzniku odpadů ze stavebnictví pro výrobce stavebních materiálů, projektanty, investory, stavební firmy a občany a zveřejnit stavební materiály s obsahem nebezpečných látek a látek mající negativní vliv na lidské zdraví a zdraví ekosystémů;
- vypracovat odbornou analýzu aktuálního výskytu nebezpečných látek a materiálů ve stavebnictví s ohledem na snižování nebezpečných látek ve stavebním a demoličním odpadu a navrhnout jejich adekvátní náhrady bez omezení vlastností stavebních a konstrukčních materiálů a prvků;
- vypracovat odbornou studii o možnostech používání jednotlivých materiálových a konstrukčních celků demolovaných staveb k původnímu nebo jinému účelu při zachování funkčnosti materiálu;
- podpora programů výzkumu, experimentálního vývoje a inovací v oblasti udržitelné výstavby a rekonstrukce budov, snižování nebezpečných látek ve stavebních a konstrukčních materiálech a předcházení vzniku stavebních a demoličních odpadů.

Povinnost předcházet vzniku odpadů je dána zákonem o odpadech /1/. V praxi představuje řadu komplexních opatření, která začínají již v etapě přípravy (projektování) stavby a vedou k racionalizaci při výstavbě, ať už v úspoře materiálu spotřebovaného při výstavbě, odlehčení konstrukcí, volbě použitých šetrných a recyklovatelných surovin a materiálů, volbě konstrukcí, které mají delší životnost, umožňují snadnou údržbu, a které je možné snadno obnovovat. Předcházení vzniku odpadů představují opatření přijatá předtím, než se látka, materiál nebo výrobek stanou odpadem. V praxi to znamená, že je potřeba nacházet oblasti:

- opětovného použití (např. prodej použitých stavebních výrobků v rámci stavebních burz),
- přípravy k opětovnému použití,
- důkladného třídění k znovuvyužití na kvalitativně stejné úrovni,
- omezení škodlivých látek v materiálech a výrobcích.

Zdaleka největší vliv na množství a složení odpadů ve všech fázích stavby má především fáze plánování (přípravy stavby). S potenciálními stavebními odpady (s opakovaně použitelnými stavebními výrobky např. kamenivem, pískem) je tak nezbytné počítat od samého počátku projektu.

Stavbu je tedy třeba uvažovat v širším kontextu. Při použití vhodných postupů a technologií je možné vznik stavebního odpadu výrazně redukovat; dnešní podmínky umožňují materiály opětovně použít v nezměněné podobě a případné odpadní materiály recyklovat. Použité materiály odnímané ze stavby tak mohou být užitečné i po skončení životního cyklu stavby.

Pokud není možné využívat jednotlivé konstrukční celky staveb opětovně k původnímu účelu, doporučuje se odpad mechanicky (fyzikálně) upravit na recyklát (v zařízení k tomu určeném a povoleném příslušným krajským úřadem) a ten dále využít, buď jako stavební výrobek v souladu se zvláštními právními předpisy /3/, /3.1/, nebo materiálově využít jako upravený stavební odpad v místě k tomu určeném jako náhradu primárních surovin, např. k uzavírání a rekultivacím skládek, k zavážení vytěžených povrchových dolů, lomů a pískoven nebo k terénním úpravám, rekultivacím a jiným úpravám povrchu lidskou činností postižených pozemků v souladu s požadavky § 12, § 13 a § 14 vyhlášky č. 294/2005 Sb. /1.4/. V takovýchto případech je třeba, aby bylo využití povoleno rozhodnutím příslušného správního orgánu, (krajského úřadu, stavebního úřadu) a bylo v souladu s dalšími právními předpisy /1/, /2/, /5/, /12/, /13/.

Stavební a demoliční odpady neupravené do podoby recyklátu lze využívat na povrchu terénu pouze při uzavírání skládek k vytváření uzavírací těsnicí vrstvy skládky. Odpad podskupiny 17 05 – Zemina kategorie ostatní odpad /1.2/ lze mimo místo vzniku (stavbu) využívat na povrchu terénu v místech k tomu určených a povolených příslušným krajským úřadem, např. k uzavírání a rekultivacím skládek, k zavážení vytěžených povrchových dolů, lomů a pískoven nebo k terénním úpravám, rekultivacím a jiným úpravám povrchu lidskou činností postižených pozemků v souladu s § 12, § 13 a § 14 vyhlášky č. 294/2005 Sb. /1.4/. Vhodný odpad (výkopovou zeminu) lze též využívat na povrchu terénu v zařízeních provozovaných v souladu s ustanovením § 14 odst. 2 zákona o odpadech /1/, ale pouze v případě, že její využití v tomto zařízení (např. terénní úprava) bude povoleno rozhodnutím příslušného stavebního úřadu /2/, ve kterém bude stanovena podmínka pro možnost využití vhodné výkopové zeminy, odpadu stanoveného katalogového čísla, v souladu s požadavky zákona o odpadech /1/ a jeho prováděcích právních předpisů / 1.2/, /1.3/, /1.4/.

Chemicky ošetřené dřevo (např. použité dřevěné pražce a mostnice), u kterého neskončila jeho využitelnost, nemusí být vždy odpadem, ale v případě další materiálové upotřebitelnosti může být použitým výrobkem – ošetřeným předmětem ve smyslu nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 528/2012 o biocidních přípravcích /19/ a zároveň předmětem s možným obsahem dalších látek, jejichž používání je omezeno nebo zakázáno nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek (nařízení REACH) /20/.

Pokud byly dřevěné železniční pražce a mostnice z důvodu prodloužení životnosti výrobku napuštěny impregnačními látkami (dehtové oleje a destiláty – kreosotový olej) před 31. 12. 2002, pak pro jejich následný prodej a využití platí výjimka uvedená v příloze XVII, položce 31, odst. 2c nařízení REACH, v platném znění. Vzhledem k použití impregnační látky (kreosotový olej obsahuje polycyklické aromatické uhlovodíky a fenoly, klasifikované jako karcinogenní látky) je však po skončení upotřebitelnosti prodávaného zboží (impregnovaného dřeva) nutno předpokládat existenci přetrvávajícího potenciálního rizika a nakládat s ním jako s nebezpečným odpadem.

Použité dřevěné impregnované pražce a mostnice (použité výrobky z rostlého dřeva) je třeba přednostně použít jako součást konstrukce kolejových polí, dráhy povrchových dolů tzn. k upevnění kolejí při dodržení požadavků zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky /3/.

Ve stavebním polystyrenu v deskách z expandovaného resp. extrudovaného polystyrenu (EPS resp. XPS), s ohledem na požadavky, které musí tyto výrobky splňovat z hlediska protipožární ochrany, může být přítomen zpomalovač hoření hexabromcyklododekan (HBCDD). Pokud se při provádění demolice nebo rekonstrukce staveb stávají polystyrenové desky s HBCDD nebo jejich části, odpadem, je třeba zabránit vstupu této látky do nových výrobků prostřednictvím recyklace a únikům HBCDD do prostředí. Nařízením Komise (EU) č. 2016/460 /21/ ze dne 30. března 2016 se změnila od 30. září 2016 pravidla pro původce odpadů (firmy a obce) o nakládání s odpadním stavebním polystyrenem v budovách a při jejich výrobě. V případě, že obsah HBCDD v odpadním polystyrenu je v koncentracích větších než 1000 mg/kg, může být pouze energeticky využit (cementárny nebo zařízení pro energetické využití odpadů), spálen (spalovny odpadů) nebo upraven tak, aby se koncentrace HBCDD v odpadním polystyrenu snížila pod limit 1000 mg/kg.

Při pochybnostech o obsahu HBCDD je možné prostřednictvím rozboru v akreditované laboratoři prokázat koncentraci HBCDD v polystyrenu pod 1000 mg/kg. V případě, že se prokáže, že koncentrace je nižší než 1000 mg/kg je možné odpadní stavební polystyren předat k recyklaci nebo jinému způsobu nakládání s odpady. Výsledek rozboru je pak nutno přikládat při přejímce odpadů do zařízení (příloha č. 2 vyhlášky č. 383/2001 Sb. /1.3/). V případě zbytků stavebního polystyrenu, které vznikají na současně realizovaných stavbách, ve kterém již byl HBCDD nahrazen, se nepřítomnost HBCDD prokazuje prohlášením výrobce tohoto polystyrenu.

Při nakládání s odpady s obsahem azbestu se doporučuje postupovat podle metodického návodu pro řízení vzniku odpadů s obsahem azbestu při provádění a odstraňování staveb a pro nakládání s nimi /14/.

Při přepravě odpadů jsou právnické osoby a fyzické osoby oprávněné k podnikání povinny postupovat v souladu s § 24 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech /1/. Každá přeprava nebezpečného odpadu musí být ohlášena dle § 40 zákona o odpadech. Ohlašovací povinnost má přednostně odesílatel odpadu, ale připouští se přesunutí této povinnosti na příjemce odpadu. Ohlašovací list pro ohlášení přepravy nebezpečných odpadů od jednoho odesílatele k jednomu příjemci z jednoho nebo více míst nakládky do jednoho místa vykládky je uveden v příloze č. 26 vyhlášky č. 383/2001 Sb. /1.3/.

2.4 Řízení a zabezpečování kvality

Řízení kvality je mimořádně důležité ve všech fázích procesu nakládání se stavebními a demoličními odpady.

Environmentálně vhodné použití recyklovaného odpadu je možné zabezpečit zavedením kontrol a nástrojů řízení kvality ve všech fázích procesu recyklace: 1. na místech demolice; 2. po dobu přepravy a překládky odpadu; a 3. na místech recyklace stavebního a demoličního odpadu. Pro všechny tyto fáze by měly existovat dokumentované postupy a měly by být zavedeny přiměřené postupy identifikovatelnosti vznikajících produktů.

Doporučuje se využívat existující všeobecné systémy řízení kvality jako ČSN EN ISO 9001 /22/ a systémy environmentálního managementu jako ČSN EN ISO 14001 /23/ a EMAS /24/. Systém

EMAS je dobrovolný nástroj ochrany životního prostředí, na který lze nahlížet jako na nadstavbu systému řízení dle ČSN EN ISO 14001.

2.5 Přejímka stavebních a demoličních odpadů do recyklačních zařízení a jiných zařízení určených k nakládání s odpady

Dodavatel odpadu (vlastník odpadu) musí poskytnout osobě oprávněné k provozování příslušného recyklačního nebo jiného zařízení určeného k nakládání s odpady písemné informace, a to v případě jednorázové nebo první z řady opakovaných dodávek v jednom kalendářním roce v souladu s bodem 2 přílohy č. 1 vyhlášky č. 294/2005 Sb. /1.4/. Opakované dodávky v případě stavebních a demoličních odpadů se vztahují na dodávky z jedné konkrétní stavby, kde odpad vzniká.

Recyklační linky je nutné provozovat v souladu se zákonem o ochraně ovzduší /12/ a taktéž v souladu s platným souhlasem příslušného krajského úřadu vydaným dle § 14 odst. 1 zákona a schváleným provozním řádem tohoto zařízení, u mobilní recyklační linky je třeba její umístění projednat s příslušnými orgány státní správy před zahájením jejího provozu.

Odpady ukládané na skládky musí splňovat podmínky uvedené v příloze č. 4 vyhlášky č. 294/2005 Sb. /1.4/. Provozovatelům skládek a dalších zařízení vyjmenovaných v § 2 písm. n) vyhlášky č. 294/2005 Sb., v platném znění se poskytuje základní popis odpadů podle odst. 2 přílohy č. 1 vyhlášky č. 294/2005 Sb.

V případě dodávky směsného stavebního a demoličního odpadu (např. směs zlomků cihel, betonu, omítky), deklarovaného jako odpad kategorie ostatní odpad, je jedním z dokladů o kvalitě přijímaného odpadu jako součást základního popisu odpadu (zpracovaného v souladu s metodickým pokynem MŽP pro Zpracování Základního popisu odpadu /11/):

- osvědčení o vyloučení nebezpečných vlastností odpadů pověřenou osobou, nebo
- čestné prohlášení původce odpadu doložené odkazem na zápis, nebo kopie zápisu, z prohlídky stavby před rekonstrukcí nebo odstraněním (viz kapitola 2.1 tohoto návodu), že stavební a demoliční odpady z konkrétní stavby nejsou na základě prohlídky stavby odpadem nebezpečným, nebo
- čestné prohlášení nepodnikající fyzické osoby, že stavební a demoliční odpady z konkrétní stavby nejsou znečištěny žádnými látkami způsobujícími jejich nebezpečnost (nebezpečné chemické látky) a neobsahují azbest.

V příloze č. 1 tohoto návodu jsou uvedeny seznamy stavebních a demoličních odpadů, které jsou:

- vhodné k úpravě recyklací,
- vyloučeny z přijímání do zařízení k recyklaci odpadu, ve kterých není součástí recyklace i oddělení a oddělené odstranění nebezpečných druhů odpadů,
- vyloučeny z přijímání do všech zařízení k recyklaci stavebních a demoličních odpadů.

2.6 Kvalita výrobků a normy pro výrobky

Kvalitu materiálů (výrobků) získaných recyklací stavebního a demoličního odpadu, včetně tzv. vedlejších produktů, je třeba posuzovat v souladu s požadavky evropských norem pro výrobky, pokud se na ně vztahují. Harmonizované evropské normy pro primární materiály/ výrobky platí i pro recyklované materiály. Pro harmonizované stavební výrobky platí Nařízení o stavebních výrobcích 305/2011/EU stanovující harmonizované podmínky pro uvádění stavebních výrobků na trh a poskytuje nástroje pro posuzování vlastností stavebních výrobků.

Pokud pro stavební výrobek existuje harmonizovaná norma, výrobce vydá prohlášení o vlastnostech (PoV) a pro zajištění transparentnosti výrobek následně opatří označením CE. Pokud se na stavební výrobek evropské normy nevztahují, výrobce může požádat o vydání evropského technického posouzení (ETA European Technical Assessment), ve kterém jsou uvedeny informace o základních vlastnostech výrobku, následně výrobek opatří označením CE. ETA jako dobrovolný nástroj umožňuje výrobcu uvést na trh EU recyklované nebo opětovně použité stavební výrobky.

V případě, že pro stavební výrobek neexistuje harmonizovaná technická specifikace (harmonizovaná evropská norma nebo evropský dokument pro posuzování), výrobce může požádat o posouzení shody v národním systému posuzování podle nařízení vlády č. 163/2002 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na vybrané stavební výrobky, ve znění pozdějších předpisů. Posuzuje se shoda stavebních výrobků s požadavky určených norem nebo stavebních technických osvědčení.

Příklady platných harmonizovaných norem a norem pro vybrané stavební výrobky a popř. zkušebních norem jsou uvedeny v příloze č. 4 tohoto návodu.

Pro úplnost je nutno uvést, že pokud jsou výrobky ze stavebních a demoličních odpadů využívány na povrchu terénu ve smyslu vyhlášky č. 294/2005 Sb., o ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu, je třeba na ně, v souladu s § 3 odst. 7 zákona o odpadech, uplatňovat podmínky pro využívání odpadů na povrchu terénu podle zmíněné vyhlášky. Zejména se jedná o dodržování limitů obsahu toxických kovů a ekotoxicity.

3. Závěr

Orgánům státní správy v oblasti odpadového hospodářství se v rámci jejich působnosti doporučuje:

- vytvářet podmínky umožňující a podporující využívání prokazatelně vhodně upravených stavebních a demoličních odpadů v souladu s příslušnými právními předpisy,
- usměrňovat původce odpadů a oprávněné osoby s cílem prosazovat do praxe hierarchii nakládání se stavebními a demoličními odpady v souladu s požadavky zákona o odpadech /1/,
- spolupracovat se stavebními úřady ve smyslu sjednocení přístupu k problematice nakládání se stavebními a demoličními odpady a aktivně se zúčastňovat postupů a řízeních vedených stavebními úřady podle stavebního zákona /2/,
- v rámci kontrolní činnosti zamezit využívání neupravených stavebních a demoličních odpadů k úpravě terénu nebo rekultivacím a nakládání s nimi mimo zařízení k nakládání s odpady,
- spolupracovat s veřejnými vzdělávacími a vědeckovýzkumnými institucemi při rozvoji a ověřování nových či inovativních postupů podporujících recyklaci a opětovné využívání stavebních a demoličních odpadů.

Ministerstvo životního prostředí, vědomo si požadavku na dosažení co nejvyšší shodnosti postupů směřujících k předcházení vzniku odpadů, k materiálovému využívání odpadů a k vysoké úrovni ochrany zdraví lidí při nakládání s odpady a ke snížení rizika znečištění nebo ohrožení životního prostředí, vydává tento metodický návod. Jeho vydáním končí platnost Metodického pokynu k nakládání s odpady ze stavební výroby a s odpady z rekonstrukcí a odstraňování staveb, který byl zveřejněn ve Věstníku Ministerstva životního prostředí, ročník XVIII, částka 3 v březnu 2008 a vycházel z právní úpravy, která od doby vydání pokynu doznala změn.

Seznam odpadů

1. Odpady, které jsou považovány za stavební a demoliční odpady vhodné k recyklaci:

17 01 01 Beton

17 01 02 Cihly

17 01 03 Tašky a keramické výrobky

17 01 07 Směsi nebo oddělené frakce betonu, cihel, tašek a keramických výrobků neuvedené pod číslem 17 01 06

17 02 02 Sklo

17 03 02 Asfaltové směsi neuvedené pod číslem 17 03 01

17 05 04 Zemina a kamení neuvedené pod číslem 17 05 03

17 05 08 Štěrka ze železničního svršku neuvedený pod číslem 17 05 07

17 08 02 Stavební materiály na bázi sádry neuvedené pod číslem 17 08 01

17 09 04 Směsné stavební a demoliční odpady neuvedené pod čísly 17 09 01, 17 09 02 a 17 09 03

2. Odpady, které jsou podmíněně vyloučeny recyklace:

Podmíněně vyloučeny z recyklace jsou odpady obsahující nebezpečné látky (složky). Jejich přijetí do zařízení je možné pouze v případě, že součástí jejich úpravy v zařízení je i oddělení a odstranění nebezpečných látek (složek) z těchto odpadů, které budou následně předány oprávněně osobě podle zákona o odpadech k využití nebo odstranění.

17 01 06* Směsi nebo oddělené frakce betonu, cihel, tašek a keramických výrobků obsahující nebezpečné látky

17 02 04* Sklo, plasty a dřevo obsahující nebezpečné látky nebo nebezpečnými látkami znečištěné

17 03 01* Asfaltové směsi obsahující dehet

17 05 03* Zemina a kamení obsahující nebezpečné látky

17 05 05* Vytěžená hlušina obsahující nebezpečné látky

17 05 07* Štěrka ze železničního svršku obsahující nebezpečné látky

17 06 03* Jiné izolační materiály, které jsou nebo obsahují nebezpečné látky

17 08 01* Stavební materiály na bázi sádry znečištěné nebezpečnými látkami

17 09 01* Stavební a demoliční odpady obsahující rtuť

17 09 02* Stavební a demoliční odpady obsahující PCB

17 09 03* Jiné stavební a demoliční odpady (včetně směsných stavebních a demoličních odpadů) obsahující nebezpečné látky

3. Odpady, které jsou vyloučeny z přijímání do zařízení k recyklaci:

17 06 01* Izolační materiál s obsahem azbestu

17 06 05* Stavební materiály obsahující azbest

Doporučený obsah zápisu (protokolu) o prohlídce stavby

1. Popis stavby, historie stavby.

(Kdy byla stavba zřízena a k jakému účelu, kdy a k jakému účelu byla změněna)

- Použité stavební materiály – materiály, které jsou součástí stavby, včetně odhadu jejich hmotnosti.
 - Způsoby užívání stavby včetně vybavení stavby technologiemi (dopravní technologie, výrobní technologie, užívané a skladované suroviny a výrobky s důrazem na chemické látky a přípravky a místa, kde s nimi bylo nakládáno).
 - Způsob vytápění, větrání, klimatizace – používaná zařízení, paliva a místa jejich skladování, odvod spalin, technologie chlazení a klimatizace včetně druhu provozních náplní.
 - Rozvody (voda, plyn, elektřina, odpady – kanalizace, apod.) – popis použitých materiálů a odhad jejich hmotnosti – množství).
2. Konstatování, zda byly nebo zda nebyly do stavby zabudovány výrobky obsahující azbestová vlákna, olovo, dehet a zařízení obsahující nebezpečné chemické látky a nebezpečné chemické přípravky (s důrazem na látky ohrožující ozonovou vrstvu /12/, PCB /1.6/, nebezpečné závadné látky a zvláště nebezpečné závadné látky pro vody /13/).
3. Popis případného znečištění stavebních konstrukcí.
- Popis vymezených částí stavby – důvod vymezení, popis znečištění (druh znečišťující látky nebo přípravku, míra přítomnosti znečištění ve stavebních konstrukcích, např. s odkazem na zkoušky odebraných vzorků).
 - Popis znečištěných nosných konstrukcí, které nemohou být ze stavby odstraněny.
4. Návrh na zatřídění budoucích stavebních a demoličních odpadu dle Katalogu odpadů.
- Množství a druhy odpadu z vymezených částí stavby.
 - Množství a druhy odpadu z nevymezených částí stavby.
 - Doporučení pro další nakládání s odpady.
5. Návrh postupu odstranění stavby, částí stavby v případě údržby nebo změny dokončené stavby a postupu odstraňování vymezených částí stavby.

Seznam stavebních materiálů a materiálů z demolic, které je potřeba ze stavby odstranit před demolicí a plán demontáže – příklad rakouské normy ÖNORM B3151

1. Stavební materiály a materiály z demolic představující nebo obsahující nebezpečné látky:

- uvolněná umělá minerální vlákna (pokud jsou nebezpečná),
- složky nebo části obsahující minerální olej (například nádrž),
- detektory dýmu s radioaktivními složkami,
- průmyslové komíny (například šamotové žáruvzdorné bloky, cihly nebo obložení),
- izolační materiál ze složek obsahujících chlorofluoruhlodíky (H)CFC (jako jsou sendvičové prvky),
- škvára (například škvára v mezistropěch),
- zemina kontaminovaná oleji nebo jinak,
- suť po požáru nebo jinak kontaminovaná suť,
- izolace obsahující polychlorované bifenyly (PCB),
- elektrická zařízení se znečišťujícími látkami (například výbojky obsahující rtuť, zářivky, energeticky účinné lampy, kondenzátory obsahující PCB, jiná elektrická zařízení obsahující PCB, kabely obsahující izolační kapalinu),
- chladicí kapalina a izolace z chladírenských zařízení nebo klimatizačních jednotek obsahujících chlorofluoruhlodíky (H)CFC),
- materiály obsahující polycyklické aromatické uhlovodíky (PAU) (například asfalt s obsahem dehtu, dehtová lepenka, korkové bloky, škvára),
- složky obsahující sůl, olej, dehet, fenoly nebo těmito látkami impregnované (například impregnované dřevo, lepenka, železniční podvaly, sloupy),
- materiál obsahující azbest (například azbestový cement, stříkaný azbest, akumulátorová topná tělesa, azbestová podlaha),
- jiné nebezpečné materiály.

2. Plán demontáže s odhadem množství hlavních složek, které se mají třídit

1 Všeobecné

Tento formulář dokumentuje plánovanou demontáž, u níž předběžně vznikne více než 100 t stavebního a demoličního odpadu, vyjma materiálu z výkopu.

Pro výpočet množství stavebního a demoličního odpadu se použije pouze součet hlavních složek, vyjma materiálu z výkopu.

1.1 Jednoznačná IDENTIFIKACE tohoto plánu demontáže:

1.2 OZNAČENÍ záměru demontáže:

2 Odhad množství hlavních složek, jež se mají třídit

	Odhad množství						
2.1 asfalt							TUN
2.2 beton							TUN
2.3 materiál z výkopu							TUN
2.4 dřevo							TUN
2.5 kovy							TUN
2.6 ^a							TUN
2.7 ^a							TUN
2.8 ^a							TUN

^a Zde se uvedou další hlavní složky, např. kompozitní materiály, zdivo, sklo, sádra apod.

3 Zjišťování škodlivých a rušivých látek

Bylo provedeno následující zjišťování škodlivých a rušivých látek (dokumentace je přiložena):

- orientační zjišťování škodlivých a rušivých látek
- komplexní zjišťování škodlivých látek

4 Odstranění škodlivých a rušivých látek

4.1 PODNIK/Y, který provede / které provedou odstranění identifikovaných ŠKODLIVÝCH A RUŠIVÝCH LÁTEK před strojovou demontáží – jméno a adresa:

4.2 ZVLÁŠTNÍ ÚDAJE k odstranění škodlivých a rušivých látek:

5 Strojová demontáž

Třídění hlavních složek

- proběhne v rámci strojové demontáže na místě
- provede/provedou navazující třídící zařízení – jméno, adresa, druh zařízení

6 Doplňující dokumenty

K formuláři přiložte následující dokumenty:

- popis objektu
- dokumentace zjišťování škodlivých a rušivých látek (formulář orientačního zjišťování škodlivých a rušivých látek)
- plán zázemí staveniště (je-li k dispozici)

Datum	Podpis odborníka na demontáže resp. oprávněné odborné osoby nebo odborné instituce

Příklady norem (ČSN, EN, ISO) pro vybrané výrobky, vedlejší produkty, odpady a recyklované materiály v oblasti pozemních staveb

ČSN EN 12620 + A1 Kamenivo do betonu

ČSN EN 13055-1 Pórovité kamenivo – Část 1: Pórovité kamenivo do betonu, malty a injektážní malty (2004)

ČSN EN 13139 Kamenivo pro malty

ČSN EN 14618 Umělý kámen – Terminologie a klasifikace

ČSN EN 771-5 +A1 Specifikace zdicích prvků – Část 5: Zdicí prvky z umělého kamene

ČSN EN 771-6 +A1 Specifikace zdicích prvků – Část 6: Zdicí prvky z přírodního kamene

ČSN EN 15342 Plasty – Recyklované plasty – Charakterizace polystyrenových (PS) recyklátů

ČSN EN 15346 Plasty – Recyklované plasty – Charakterizace polyvinylchloridových (PVC) recyklátů

ČSN EN 12620 + A1 Kamenivo do betonu

ČSN EN 13043 Kamenivo pro asfaltové směsi a povrchové vrstvy pozemních komunikací, letištních a jiných dopravních ploch

ČSN EN 13242 +A1 Kamenivo pro nestmelené směsi a směsi stmelené hydraulickými pojivy pro inženýrské stavby a pozemní komunikace

ČSN EN 13450 Kamenivo pro kolejové lože

ČSN EN 13055 Pórovité kamenivo

ČSN EN 13055-2 Pórovité kamenivo – Část 2: Pórovité kamenivo pro asfaltové směsi a povrchové úpravy a pro nestmelené a stmelené aplikace

ČSN EN 13383-1 Kámen pro vodní stavby – Část 1: Specifikace

ČSN EN 13450 Kamenivo pro kolejové lože

ČSN EN 13108 Asfaltové směsi – Specifikace pro materiály

ČSN EN 13285 Nestmelené směsi – Specifikace

ČSN 73 6133 Návrh a provádění zemního tělesa pozemních komunikací

ČSN 73 6127-4 Stavba vozovek – Prolévané vrstvy- Část 4: Kamenivo zpevněné popílkovou suspenzí

ČSN EN 13877-1 – Cementobetonové kryty – Část 1: Materiály

ČSN EN ISO 14688 – Geotechnický průzkum a zkoušení – Pojmenování a zatřídování zemin, Část 1: Pojmenování a popis, Část 2: Zásady pro zatřídování (a řada norem souvisejících)

ČSN EN 14227-15 – Směsi stmelené hydraulickými pojivy – Specifikace – Část 15: Zeminy stabilizované hydraulickými pojivy

ČSN EN 12697-42 Obsah cizorodých látek v asfaltovém recyklátu

ČSN ISO 11648 Statistická hlediska vzorkování hromadných materiálů

ČSN EN 58 Asfalty a asfaltová pojiva – Vzorkování asfaltových pojiv

ČSN EN 932-1 Zkoušení všeobecných vlastností kameniva – Část 1: Metody odběru vzorků

ČSN EN 932-2 Zkoušení všeobecných vlastností kameniva- Část 2: Metody zmenšování laboratorních vzorků

ČSN EN 933-11 Zkoušení geometrických vlastností kameniva – Část 11: Klasifikace složek hrubého recyklovaného kameniva

ČSN 01 5110 Vzorkování materiálů Základní ustanovení

ČSN 01 5111 Vzorkování sypkých a zrnitých materiálů

ČSN 65 0511 Vzorkování zrnitých hmot

ČSN 72 1152 Odběr vzorků přírodního stavebního kamene

ČSN EN 14899 Charakterizace odpadů – Vzorkování odpadů – Zásady přípravy programu vzorkování a jeho použití

Právní předpisy a další předpisy, ze kterých návod vychází

/1/ Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a právní předpisy vydané k jeho provedení.

/1.1/ Vyhláška č. 94/2016 Sb., o hodnocení nebezpečných vlastností odpadů, ve znění pozdějších předpisů.

/1.2/ Vyhláška č. 93/2016 Sb., o Katalogu odpadů.

/1.3/ Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, ve znění pozdějších předpisů.

/1.4/ Vyhláška č. 294/2005 Sb., o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu a změně vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady.

/1.5/ Nařízení vlády 352/2014 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky pro období 2015–2024.

/1.6/ Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 384/2001 Sb., o nakládání s polychlorovanými bifenyly, polychlorovanými terfenyly, monometyltetrachlordifenylmetanem, monometyldichlordifenylmetanem, monometyldibromdifenylmetanem a veškerými směsmi obsahujícími kteroukoliv z těchto látek v koncentraci větší než 50 mg/kg (o nakládání s PCB).

/2/ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

/2.1/ Vyhláška č. 503/2006 Sb., o podrobnější úpravě územního rozhodování, územního opatření a stavebního řádu.

/2.2/ Vyhláška č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby, ve znění pozdějších předpisů.

/2.3/ Vyhláška č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb.

/2.4/ Zákon České národní rady č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění pozdějších předpisů.

/2.5/ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

/3/ Zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

3.1/ Nařízení vlády č. 163/2002 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na vybrané stavební výrobky, ve znění pozdějších předpisů.

/4/ Nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů.

/5/ Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

/5.1/ Vyhláška č. 432/2003 Sb., kterou se stanoví podmínky pro zařazování prací do kategorií, limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů, podmínky odběru biologického materiálu pro provádění biologických expozičních testů a náležitosti hlášení prací s azbestem a biologickými činiteli.

/5.2/ Vyhláška č. 394/2006 Sb., kterou se stanoví práce s ojedinělou a krátkodobou expozicí azbestu a postup při určení ojedinělé a krátkodobé expozice těchto prací.

/6/ Zákon č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci).

/7/ Zákon č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů (zákon o obecné bezpečnosti výrobků), ve znění pozdějších předpisů.

/8/ Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů.

/9/ Zákon č. 350/2011 Sb., o chemických látkách a chemických směsích a o změně některých zákonů (chemický zákon), ve znění pozdějších předpisů.

/10/ ČSN EN 14899 Charakterizace odpadů – Vzorkování odpadů – Zásady přípravy programu vzorkování a jeho použití.

/11/ Metodický pokyn MŽP pro Zpracování Základního popisu odpadů, Věstník Ministerstva životního prostředí, únor 2007, ročník XVII, částka 2.

/12/ Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů.

/13/ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

/13.1/ Vyhláška č. 450/2005 Sb., o náležitostech nakládání se závadnými látkami a náležitostech havarijního plánu, způsobu a rozsahu hlášení havárií, jejich zneškodňování a odstraňování jejich škodlivých následků, ve znění pozdějších předpisů.

/14/ Metodický návod MŽP pro řízení vzniku odpadů s obsahem azbestu při provádění a odstraňování staveb a pro nakládání s nimi (Věstník MŽP, ročník XXVIII, částka 1, leden 2018).

/15/ Metodický návod odboru odpadů pro řízení vzniku stavebních a demoličních odpadů a pro nakládání s nimi (Věstník MŽP, ročník XVIII, částka 3, březen 2008).

/16/ EU Construction and Demolition Waste Management Protocol (září 2016, Ref. Ares(2016)5840668-10/102016).

/17/ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 305/2011 ze dne 9. března 2011, kterým se stanoví harmonizované podmínky pro uvádění stavebních výrobků na trh a kterým se zrušuje směrnice Rady 89/106/EHS.

/18/ Průvodce předcházením vzniku stavebních odpadů (MŽP, 2017).

/19/ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 528/2012 ze dne 22. května 2012 o dodávání biocidních přípravků na trh a jejich používání, v platném znění.

/20/ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 ze dne 18. prosince 2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek, tzv. nařízení REACH, v platném znění.

/21/ Nařízení Komise (EU) 2016/460 ze dne 30. března 2016, kterým se mění přílohy IV a V nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 850/2004 o perzistentních organických znečišťujících látkách.

/22/ ČSN EN ISO 9001 Systém managementu kvality.

/23/ ČSN EN ISO 14001 Systémy environmentálního managementu.

/24/ Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 1221/2009 ze dne 25. listopadu 2009, o dobrovolné účasti organizací v systému Společenství pro environmentální řízení podniků a audit, tzv. EMAS III.

/25/ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 ze dne 16. prosince 2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí, o změně a zrušení směrnic 67/548/EHS a 1999/45/ES a o změně nařízení (ES) č. 1907/2006, v platném znění.

/26/ Nařízení komise (EU) č. 1357/2014 ze dne 18. prosince 2014, kterým se nahrazuje příloha III směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES o odpadech a o zrušení některých směrnic.